

Tuomas Jaakkola

Kotielokuvan kuvakerronnan muutos

Miten kotielokuvien kuvakerronnan keinot eroavat lapsia
kuvatessa 1960-luvulla verrattuna 1990-lukuun.

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuvan ja television koulutusohjelma

Opinnäytetyö

26.09.2017

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Tuomas Jaakkola Kotielokuvan kuvakerronnan muutos 34 sivua + 2 sivua liitteitä 15.09.2017
Tutkinto	Medianomi
Koulutusohjelma	Elokuvan ja television koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Elokuvaus ja leikkaus
Ohjaaja	Elokuvauksen lehtori Jouko Seppälä
<p>Tämän opinnäytetyön lähtökohtana on tarkastella kuvilla kertomisen käytäntöjä kieleen rinnastaen ja pohtia, muuttuvatko kansanomaiset kuvakielen keinot ajan myötä. Opinnäytetyössä esimerkkinä kansanomaisesta elokuvan kuvakerronnasta käytetään perheeni kuvaamia kotielokuvia 1960-luvulta isäni lapsuudesta ja 1990-luvulta omasta lapsuudestani. Näitä kahden eri aikakauden kotielokuvia vertaillen analysoimalla tarkastellaan opinnäytteen tutkimuskysymystä ”muuttuvatko kotielokuvan lapsien kuvaamisen kuvakerronnalliset käytännöt ajan myötä?” ja sitä, miten muutos on nähtävissä.</p> <p>Opinnäytetyössä avataan ensin kotielokuvan ongelmallista ja vaikeasti määriteltävää genreä ja tarkennetaan lukijalle kotielokuvan genrelle tyypillisiä kuvaamisen tapoja. Siinä pohjustetaan myös niitä asioita, jotka alan teorian mukaan ovat osallisena muuttamassa kuvakerronnan keinoja.</p> <p>Tarkasteltavat kuvakerronnan keinot on pääasiassa rajattu kuvissa havaittavissa oleviin kameran liikkeisiin sekä kuvissa tapahtuvaan kuvaajasta lähtevään muuhun liikkeeseen. Kotielokuvien analyysiin käytetään määrällisiä ja laadullisia menetelmiä. Määrällisesti kotielokuvista analysoidaan valittu näyte sellaisia kuvia, joissa lapset ovat kuvauksen pääasiallisia kohteita. Kuvista on poimittu parhaiten muutosta havainnollistavat kuvat, joita vertaillen analysoimalla hahmotetaan sitä, millainen muutos on.</p> <p>Opinnäytetyön keskeinen havainto onkin se, että analysoidun aineiston perusteella kotielokuvien kuvakerronnassa lapsia kuvatessa on tapahtunut muutos näiden kahden eri aikakauden välillä. Lopuksi pohditaan vielä, mitkä asiat ovat vaikuttaneet tähän muutokseen, ja kuinka yleistettävä opinnäytteen analyysin tulos on.</p>	
Avainsanat	kotielokuva, kuvakerronta, vertaileva analyysi

Author(s) Title Number of Pages Date	Tuomas Jaakkola The Change of the Visual Storytelling in Home Movies 34 pages + 2 pages appendices September 15 th , 2017
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Film and Television
Specialisation option	Cinematography and Editing
Instructor(s)	Jouko Seppälä, Senior Lecturer in Cinematography
<p>This thesis explores the idea that visual storytelling can be considered as a language that changes and evolves over time. To analyse the phenomenon from the viewpoint of amateur film makers, the thesis uses the home movies from my father's childhood (the 1960s) and from my own childhood (the 1990s) as source material. By comparing and analysing the imagery of the home movies from the two decades, this thesis seeks to show whether there can be seen any difference in the visual storytelling. Using the results of the analysis the research examines whether the cinematic techniques of visual storytelling for representing children in home movies have changed over time and how the change can be seen.</p> <p>The thesis introduces the complex genre of home movies and the typical techniques of visual storytelling as well as the theories that seek to explain and predict the possible change and the things affecting the genre. This is carried out by using film theories, literature and doctoral dissertations.</p> <p>The visual storytelling techniques analysed are narrowed down to the physical movement of the camera and the other general movement caused by the movie maker and the specific images are chosen from the source material for quantitative and qualitative research. All the chosen images picture children as their main object. Quantitative methods are used to analyse all the chosen images and qualitative methods are then used to compare and illustrate the differences between the used techniques of visual storytelling from the two different decades.</p> <p>The main observation of the analysed material is that a difference can be seen between the methods and techniques of visual storytelling used in the home movies from the two different decades. As a conclusion, the present thesis discusses what might be the main reasons for this difference and how the results can benefit future research.</p>	
Keywords	home movie, visual storytelling, comparative analysis

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Käsitteet	2
2.1	Kotielokuvan genremääritelmä	3
2.2	Kotielokuvan kuvaustapa	4
2.3	Kotielokuvan lajityypin muutos	6
2.4	Kotielokuvan näkökulma	7
2.5	Analyysimalli	8
3	Aineiston esittely	12
3.1	Kaitafilmiä kuvatut kotifilmit	12
3.2	Mini-DV-nauhalle kuvatut kotivideot	14
3.3	Analysoitavan aineiston rajausta määrällistä tarkastelua varten	16
3.4	Analysoitavan aineiston rajausta laadullista tarkastelua varten	17
4	Aineiston analyysi	22
4.1	Määrällinen aineiston analyysi	22
4.2	Laadullinen aineiston analyysi	26
4.3	Analyysin yhteenveto	28
5	Pohdinta	29
	Lähteet	33
	Liitteet	35

1 Johdanto

Lähden tässä opinnäytetyössä liikkeelle siitä ajatuksesta, että elokuvan kieli on rinnastettavissa puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen ja muovautuu ajan myötä siinä, missä nekin. Kielen omaksuminen vaatii aina oppimista ja opettelua, mutta puhutun kielen osalta likimain jokainen meistä oppii yhden tai useamman kielen kuin itsestään omaksumalla sen niin nuorena, ettemme edes muista opetelleemme sitä tai niitä. Kielen kirjoittaminen puolestaan vaatii toki opettelua, mutta useimmat koulutuksen piiriin pääsevät kykenevät senkin oppimaan. Ajattelenkin, että elokuvan kieli toimii samalla tavalla ja on yhtä lailla opittavissa, ja moni meistä, jotka asumme sellaisissa kulttuureissa, jossa audiovisuaalisella kulttuurilla on merkittävä osa yhteiskunnassa ja sitä on jatkuvasti jossain esillä, omaksuu tuon kielen lukutaidon jollain tavalla myös itsestään sitä varsinaisesti opettelematta.

Lähden tässä opinnäytetyössä tarkastelemaan tätä ilmiötä sellaisten ihmisten näkökulmasta, jotka eivät tee elokuvaa ammatikseen eivätkä harrasta sitä. Tällaisena näkökulmana opinnäytetyössäni toimivat sukuni kotielokuvat kahden sukupolven ajalta. Käytän aineistonani omassa lapsuudessani 1990-luvulla mini-DV-nauhalle ja isäni lapsuudessa 1960-luvulla kaitafilmiille kuvattuja kotielokuvia. Tarkastelen kahden sukupolven aikana kuvattuja kotielokuvia ja selvitän kvantitatiivisten ja kvalitatiivisten tutkimusmetodien avulla sekä molempia toisiinsa vertailemalla, eroavatko näiden kahden eri aikakauden kotielokuvien kuvakieli ja käytetyt kuvakerronnan keinot toisistaan. Rajaan aiheen ja tutkimuskysymyksen vielä tutkimustyötäni helpottaakseni niin, että tarkastelen kotielokuvien avulla, onko lasten kuvaamisen käytännöissä eroa näiden kahden eri aikakauden kotielokuvissa.

Avaan tässä opinnäytteessä teorian, aikaisempien tutkimusten ja alan kirjallisuuden avulla kotielokuvan genremääritelmää ja kerron kotielokuvalla tyypillisestä kuvaustavasta. Pyrin osoittamaan, miksi kotielokuva on lajityyppinä pätevä tällaisen ilmiön tutkimiseen, ja tarkastelen, tapahtuuko kuvakielessä ajan myötä samanlaista muutosta kuin puhutussa ja kirjoitetussa kielessä. Avaan myös tutkimustiedon kautta sitä, mitkä asiat voivat vaikuttaa ajan myötä kuvakielen muutokseen ”tavallisten” ihmisten kuvaamisessa elokuvissa, siis kotielokuvissa. Lopuksi pohdin vielä, mitä analyysin tulokset kertovat kuvakielen muutoksesta ja millaiset asiat mahdollisesti vaikuttavat analyysin tuloksiin sekä kuinka merkittävä tai yleishyödyllinen tutkimustulos on ja voiko siitä olla jatkossa hyötyä aiheen tutkimiseen.

2 Käsitteet

Tässä pääluvussa avaan aiheen käsitteistöä ja pyrin alan teoriaa käyttäen kutomaan yhteen selkeähkön kokonaisuuden niistä paloista, joista opinnäytetyöni aihe koostuu.

Esittelen ensin kotielokuvan genren ja pyrin kertomaan, mitkä asiat ovat sille ominaisia ja tekevät siitä oman genrensä. Esittelen genren perhevalokuvauksen tutkimuksen kautta ja käytän pääasiallisena lähteenäni Seija Ulkuniemen väitöskirjaa *Valotetut elämät – Perhevalokuvan lajityyppiä pohtivat tilateokset dialogissa katsojien kanssa* (2005), vaikka Ulkuniemi käsitteleeikin väitöskirjassaan pääasiassa perhevalokuvia kotielokuvien sijaan. Käytän Ulkuniemen väitöskirjan tutkimusta perhevalokuvauksen lajityypistä Talvikki Tenhusen tapaan, joka opinnäytetyössään *Perhefilmien näkyvä ja näkymätön – Onnen esittämisen käytännöt kaitafilmissä* (2013) käyttää kotielokuvien lajityypille Ulkuniemen määritelmää perhevalokuvista. Tenhusen rinnastus on mielestäni pätevä, ja esitän perusteluni sille myöhemmin tekstissä.

Perehdyn tarkemmin kotielokuvien kuvaustapaan käyttäen jälleen lähteenäni Ulkuniemen väitöskirjaa. Pyrin avaamaan lukijalle niitä asioita, jotka tekevät kotielokuvien kuvaustavasta omanlaisensa tyylin moniin muihin verrattuna, ja avaan aiheeseen liittyviä tärkeitä käsitteitä.

Koska opinnäytteeni tarkoituksena on tarkastella eri aikakausien välisiä muutoksia kotielokuvien kuvakielessä, avaan tarkemmin myös asioita, jotka liittyvät suuremmassa mittakaavassa kotielokuvan genren muutokseen. Ulkuniemi käyttää väitöskirjassaan merkittävänä lähteenään Richard Chalfeinin *Snapshot Version of Life* -teosta (1987), johon itsekin viitataan osiossa useasti.

Kuvakielen käsitteitä ja siihen vaikuttavia tekijöitä avatakseni käytän tässä osiossa lähteenäni David Boedwellin ja Kristin Thompsonin teosta *Film Art: An Introduction* (2008), Peter Wardin teosta *Picture Composition for Film and Television* (2003) sekä Kari Pirilän ja Erkki Kiven teosta *Otos – Elävä kuva – elävä ääni* (2005). Näitä teoksia apunani käyttäen pyrin avaamaan elokuvan näkökulman valintaan vaikuttavia tekijöitä, joihin Ulkuniemen mukaan keskeisesti kuuluvat kuvakulman sommittelu ja erityisesti rajaus.

Lisäksi esittelen käyttämäni aineistonanalyysimallin, joka pohjaa Janne Seppäsen teokseen *Visuaalinen kulttuuri – Teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle* (2005). Käytän apunani myös Anita Saaranen-Kemppaisen ja Anna Puusniekan laadulliseen

tutkimukseen perehdyttävää verkkoteosta *Menetelmäopetuksen tietovaranto, KvaliMOTV – Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja* (2009 - 2012).

2.1 Kotielokuvan genremäärittelmä

Seija Ulkuniemi (2005, 23) toteaa väitöskirjassaan, että ”lajityypin käsite on kaikkea muuta kuin yksiselitteinen”. Hän esittelee erilaisia lähestymistapoja lajityypin määrittelyyn. Muun muassa Jan-Erik Lundström määrittelee teoksessa *The Histories of Photography – A Look at the State-of-Art of the History of Photography* (1989, 26 - 27), lajityypin kuva-aiheen kautta ja katsoo ”valokuvauksen ja perheen” muodostavan yhden valokuvauksen lajityypeistä. Toisaalta Val Williams (1991, 186) määrittelee lajityypin teoksessa *Carefully Creating an Idyll: Vanessa Bell and Snapshot Photography 1907–46* kuvaustavan mukaan ja on sitä mieltä, että lajityypin kuvat muodostavat valokuvauksen ”naiivin genren”, jossa pyritään luomaan dokumentti kuvauksen kohteesta. Andy Grundbergin (1992, 13) mukaan lajityyppiä määrittelevät ”välittömyys ja suunnittelemattomuus”.

Väitöskirjassaan Ulkuniemi (2005, 23) kertoo hyödyntävänsä tutkimukseensa ”lähinnä visuaalisuuteen liittyviä elokuvan lajityyppiteorioita” ja käyttävänsä päätyökalunaan Rick Altmanin (1999, 84) *Film/Genre* -teoksessa käyttämää elokuvatutkimukseen kehitettyä, semanttis-syntaktis-pragmaattista, lajityyppien ylihistoriallisuuden kyseenalaistavaa genreetoriaa. Tämä osaltaan toimii mielestäni perusteluna sille, että perhevalokuvaukseen keskittyvää tutkimusta voidaan käyttää myös tutkittaessa kotielokuvia.

Lisäksi Ulkuniemi (2005, 59) esittelee Hannu Sinisalon kiteyttämät perhevalokuvaamiselle tunnusomaiset piirteet, jotka voi mielestäni tunnistaa myös kotielokuvista. Nämä piirteet ovat merkittäviä perhevalokuvauksen käsitettä määriteltäessä ja kertovat paljon myös perhevalokuvien kuvaustyylistä:

- kuvaaja ei kuvaa saadakseen ansiota
- kuvan käyttäjä on yleensä kuvaaja itse
- kuvauskohteena on kuvaajan oma kokemuspiiri
- kuvaaja ja kohde ovat tuttuja
- kuvat ovat luonteeltaan spontaaneja
- kuvan tarkoite on realistinen
- kuvaaja kuvaa impulsiivisesti

- kuvausvälineet ovat yksinkertaisia
- kuvaaja ei tunne tekniikkaa kuin pintapuolisesti
- sommittelu on melko vapaata.

Ulkuniemi ottaa huomioon nämä näkökulmat ja yhdistää ne omassa määritelmässään. Hän määrittelee perhevalokuvauksen väitöskirjassaan yleensä kodeissa säilytettäviksi, tavanomaiseen henkilökohtaiseen käyttöön otetuiksi yksityisiksi valokuviksi, jotka voivat olla joko perheenjäsenten henkilökohtaisia kuvia tai koko perheen yhteisiä, eikä niitä ole tavallisesti tehty asetettavaksi julkisesti näytille, vaan ne on suunnattu pienen tutun piirin käyttöön ja sen nähtäväksi. Hänen mukaansa perhevalokuvaan kuuluvat tavallisten näppäilijöiden itse ottamat ja muilta saamat kansanomaiset kuvat eli näppäilyvalokuvat ja ammattikuvaajien tilauksesta korvausta vastaan ottamat, useimmiten muodolliset valokuvat. (Ulkuniemi 2005, 22.)

Tässä opinnäytetyössä kotielokuvista puhuessani määrittelen genren Ulkuniemen tavoin huomioiden Sinisalon listaamat perhevalokuvaamiselle tunnusomaiset piirteet. Perheeni kotielokuvien piiriin ei tosin kuulu yhtään ammattilaisen kuvaamaa materiaalia, ja uskon, että osaltaan siihen on vaikuttanut sekä se, ettei perheeni kotielokuvien kuvaamisen aikaan ammattikuvaajien käyttö ole kansanomaisesti ollut tavallista. Mielestäni on kuitenkin syytä ottaa huomioon se, että entistä enemmän kotielokuvaakin lukeutuu ammattilaisten kuvaamaa materiaalia, erityisesti vaikkapa häävideokuvaus, vaikken tässä opinnäytetyössä sellaista materiaalia käsittelekään.

2.2 Kotielokuvan kuvaustapa

Kotielokuvan määritelmä kertoo paljon genren kuvaustyylistä. Ulkuniemi listaa väitöskirjassaan lisäksi tärkeimmät tekijät, jotka hänen mielestään ovat osana luomassa perhevalokuville ominaista tyyliä. Näitä tekijöitä ovat kuva-aihe, kuvattavat henkilöt, kuvausaika ja -paikka, kuvan todellisuussuhde, tematiikka ja kuvaustapa. (Ulkuniemi 2005, 26.)

Kuva-aihe käsittää Ulkuniemen mukaan kuvan keskeisen kohteen tai tapahtuman, joka kuvassa esiintyy. Henkilöt puolestaan määrittyvät sukulaisuus- / ystävyys-asteikolla ja ovat kuvissa esiintyviä tärkeiksi koettuja ihmisiä. Kuvausaika ja -paikka viittaavat sekä historiallisesta viitekehyksestä tarkasteltavaan että perheen tai yksilön elämänsykliin viittaavaan ajankohtaan. Kuvan todellisuussuhteella Ulkuniemi tarkoittaa kuvan fiktiivisyydestä, siis sitä, onko kuva realistinen vai idealistinen eli ihannekuvaa

lähenävä. Tematiikka taas on kuvien kuva-aiheiden synnyttämä kokonaisuus, joka muodostuu tarkasteltaessa suurempaa määrää valokuvia. Tässä opinnäytetyössä tarkastelen kuitenkin pääasiassa kuvaustapaa eli kuvaajan käyttämiä kuvauskeinoja ja -konventioita.

Ulkuniemi käyttää väitöskirjassaan perhevalokuvaajista termiä näppäilijä. Se kuvaa hyvin myös valokuvien kuvaustyyliä, koska sillä viitataan sekä kuvan syntytapaan että kuvaamisen taustalla olevaan intentioon. Hän esittää Richard Chalfain *Snapshot Version of Life* -teokseen viitaten, että näppäily-käsite viittaa spontaaniin ja kameran tekniset ominaisuudet sivuuttavaan kuvaustapaan, kun tavallisimmin näppäillen kuvataan halvoilla, teknisesti melko yksinkertaisilla kameroilla. Näppäily-termillä viitattaessa kuvaamisen taustalla olevaan naiiviin intentioon sillä puolestaan tarkoitetaan vilpitöntä, suoraa kuvaamista. (Ulkuniemi 2005, 21.)

Ulkuniemi korostaa näppäilykuvauksessa sitä, että kuvaaja ei tee tietoisia päätöksiä sen suhteen, miten hän kuvaa, vaikka kuvat syntyvätkin aina lukuisten valintojen tuloksena. Sen sijaan kuvaaja sommittelee otetun kuvan kuvattaessa kuvaustilanteen ehtojen mukaan tiedostamatta kuvaamiseen liittyviä teknisiä tai teoreettisia konventioita, siis kuvaa spontaanisti. Ulkuniemi sanookin, että ”kuvattavat kuvataan siinä paikassa ja niissä asennoissa, joissa he sattuvat olemaan”. Vaikka kaikki perhevalokuvaajat eivät tunne tai tiedosta kuvaamiseen liittyviä teknisiä tai teoreettisia konventioita, koodeja, ne on kuitenkin jollain tapaa opittu, ja niitä käytetään alitajuisesti, kun kuvia osataan tuottaa ja lukea kulttuurisesti oikein. (Ulkuniemi 2005, 46, 51 - 53.)

Spontaani kuvaustapa ei siis tarkoita sitä, etteivät kuvatut kuvat olisi subjektiivisia eli kuvaajan yksilöllisen näkemyksen tuotoksia. Perhevalokuvauksessa rajaukseen vaikuttavat silti erilaiset tekijät kuin ammattilaisten tai harrastajien kuvatessa, jolloin kuvaajan voidaan olettaa tuntevan kuvaamiseen liittyviä teknisiä ja teoreettisia konventioita paremmin kuin keskimäärin perhevalokuvauksessa. Ulkuniemi kiteyttää asian väitöskirjassaan seuraavasti:

Näkökulma ja ilmaisutekniikka edustavat kuvaajan taiteellisia pyrkimyksiä, jotka lähinnä ammattilaiset ja aktiiviharrastajat huomioivat kuvatessaan. Mielestäni näppäilykuvauksessa näkökulman valinta tapahtuu siten, että päättämällä kuvauskohteen ja rajaamalla kuvaaja määrittää, ”mitä kuvassa on” ja sen, ”mitä kuvassa ei ole”. (Ulkuniemi 2005, 58.)

Perhevalokuvaamisessa valmiutta kuvaamiseen voidaan pitää kuvaamisen suunnitteluna eli rajaukseen ja subjektiivisuuteen vaikuttavana tekijänä. Tällaisia valmiuksia ovat muun muassa tietynlaisen kameran valinta ja sen pitäminen esillä. (Ulkuniemi 2005, 52.) Ulkuniemen mukaan kuvaajan tekemiä perusvalintoja ovat kuvaushetken, näkökulman ja ilmaisutekniikan valinta. Näkökulman valintaan kuuluvat kuvakulman sommittelu ja se, mitä tekijöitä painotetaan esimerkiksi sijoittamalla ne etualalle suuriksi ja tärkeiksi. Painottamisen keinona toimii erityisesti raja. Ilmaisutekniikan valintaan puolestaan kuuluu muun muassa kameran koon valinta, mikä puolestaan vaikuttaa esimerkiksi työskentelyn nopeuteen. Ulkuniemi kuitenkin muistuttaa, että perhevalokuvaaja käyttää tiedostamatonta kuvakieltä, jossa on vain harvoja esteettisiä sääntöjä ja joiden järjestely on mahdollisimman vähäistä. (Ulkuniemi 2005, 58 – 60.)

2.3 Kotielokuvan lajityypin muutos

Väitöskirjassaan Ulkuniemi esittelee Richard Chalfenin teorian perhevalokuvista kommunikaationa ja kulttuurituotteina. Valokuvien kulttuurituote -luonne on tärkeä tiedostaa, sillä ne heijastavat kulttuurin arvoja. Kulttuurin arvoihin puolestaan liittyvät kulttuurillisesti opitut koodit ja symbolit, jotka ovat edellytyksenä kommunikaatiolle. Chalfenin mukaan symboliympäristömme koostuu symbolisista koodeista ja rakenteista, joiden kautta ihmiset kommunikoivat ja sosiaalistuvat. Näin ollen perhevalokuvat edustavat yhtä ihmisten rakentamista maailmoista. Kuvat ovat siis visuaalisia väittämiä, koska kuvaaja on tehnyt valintoja ja rakentanut tietyn näkemyksen maailmasta. (Ulkuniemi 2005, 50.) Esimerkkinä koodeista ja rakenteista toimii vaikkapa se, millaisia konnotaatioita sateenkari herättää meissä, tai se, että pitkä ja roteva ihminen vaikuttaa kokonsa vuoksi lyhyen näkökulmasta olevan voimaan tai kontrolliin liittyen hallitsevammassa asemassa.

Ulkuniemi korostaa moneen kertaan sitä, kuinka kulttuuriset tekijät vaikuttavat kuvien tulkintaan ja niiden tuottamiseen. Hän listaa, että kuvien lukemisen tapaan vaikuttavat kieli, jolla ihmiset ovat oppineet ymmärtämään kuvia, kuvien tulkitsemiseen käytettävät alitajuiset koodit sekä kuvaan liittyvät normit ja kulttuuriset koodit. Lisäksi hän kertoo, että kulttuurissamme opetetaan lapsesta asti vertailustandardeja todellisuuden ja valokuvan välille. (Ulkuniemi 2005, 45.) Kaikki nämä ovat sellaisia tekijöitä, jotka muuttuvat ajan kuluessa. Ajatuksena siis on, että sekä tapamme lukea että tuottaa kuvia muuttuu ajan kuluessa.

Visuaalisuuden tutkimuksessa näkemistä pidetään sosiokulttuurisena ilmiönä. Ihmisen havainnointikyky ja kognitio nähdään kulttuurisina tuotteina ja siten historiallisesti muuttuvina. Miten ihminen näkee ja mitä hän näkee, vaihtelee kuitenkin aikakauden ”näkemiskäytäntöjen” mukaan. Perusajatuksena on, että ihminen näkee kuvientekotapojensa kautta ja muuttuu näiden käytäntöjensä myötä. Ihmisten tarpeiden ja arvojen sekä heidän käyttämiensä esitystapojen välillä on vastavuoroinen suhde. (Ulkuniemi 2005, 43.)

Chalfeniin viitaten Ulkuniemi (2005, 51) muistuttaa myös, että teknologia vaikuttaa kulttuuriin koodeihin. Hänen mukaansa nykyään kuvataan entistä epämuodollisemmin ja yhä spontaanimminkin, mikä muun muassa vähentää kuvattavien poseerausta (Ulkuniemi 2005, 56). Teknologian myötä matkapuhelimien lisäksi moniin uusimpiin kameroihinkin on lisätty mahdollisuus siirtää kuvia heti ottamisen jälkeen internetin välityksellä joko sosiaaliseen mediaan tai talteen eri pilvipalveluihin. Näppäilykuvien yksityisyyden raja on myös entistä häilyvämpi, sillä pienempien kameroiden ja jatkuvasti saatavilla olevan internetin avulla kuvia on helppo ottaa salaa ja lähettää heti eteenpäin. (Ulkuniemi 2005, 30.)

2.4 Kotielokuvan näkökulma

Kuten edellä mainitsin, Ulkuniemen mukaan näkökulman valintaan kuuluvat kuvakulman sommittelu ja erityisesti rajaaminen. David Bordwell ja Kristin Thompson jakavat elokuvan kielen teoksessaan *Film Art: An Introduction* teknisesti kolmeen erilaiseen laatumääreeseen: valokuvauksellisiin ominaisuuksiin, rajaukseen ja keston. Valokuvallisiin ominaisuuksiin liittyvät värin ja kontrastin kautta valotus sekä kuvan perspektiivi. Kuvakulman ja -koon lisäksi perspektiiviin voi elokuvauksessa vaikuttaa linssillä. Linssin ominaisuuksilla voidaan vaikuttaa kuvakerrontaan esimerkiksi taustoja ja perspektiiviä kontrolloimalla, alleviivaamalla yksityiskohtia tai kerronnallisena elementtinä. Kuvakulmalla ja -korkeudella elokuvantekijä säätelee puolestaan sitä, kuinka paljon ja miten hän asioita näyttää. (Bordwell ja Thompson 2008, 193 – 196.) Peter Ward puolestaan kiteyttää asian niin, että kuvaajan tehtävä kameralla on kertoa katsojalle mitä ja miten katsoa (Ward 2003, 13).

Pirilä ja Kivi muistuttavat teoksessaan *Otos – Elävä kuva – elävä ääni*, että rajaamalla edessään virtaavaa todellisuutta kuvaaja tekee aina samalla valintoja ja ottaa kantaa. Heidän mukaansa tekijä päättääkin siitä, mikä on olennaista ja mikä epäolennaista. (Pirilä ja Kivi 2005, 101.) Nämä päätökset tehdään eri kuvakulmia ja -kokoja käyttämällä. Kansainväliseen kahdeksan kuvakoon järjestelmään kuuluvat seuraavat kuvat: yleiskuva, laaja kokokuva, kokokuva, laaja puolikuva, puolikuva, puolilähikuva, lähikuva ja erikoislähikuva. (Pirilä ja Kivi 2005, 112.)

Pirilä ja Kivi linjaavat, että kuvan sisältö ja siihen liittyvä toiminta sekä kerronnan eteneminen määrittelevät yleisimmin ne kuvat, joiden kautta valittu kohde ja sen toiminta välittyvät parhaiten katsojalle. Samalla valituilla kuvilla pyritään auttamaan katsojaa hahmottamaan tilan ja tapahtuman mittasuhteita sekä kohteiden sijaintia ja toimintaa tilassa. Lisäksi Pirilä ja Kivi mainitsevat erilaisten kuvakulmien vaikutuksen katsojan mielikuvaan kohteesta ja käyttävät esimerkkinä alakulman käyttöä ylevyyden, voiton ja riemun vaikutelman luomiseen sekä yläkulman käyttöä vastakkaiseen tarkoitukseen. (Pirilä ja Kivi 2005, 116.)

Vaikka kuvakerrontaan onkin olemassa sääntöjä ja tavanomaisia vakituksia konventioita, Bordwell ja Thompson kuitenkin muistuttavat, että jokainen kuvakoko ja -kulma ovat aina yksilöllisiä ja niitä määrittävät enemmän niiden konteksti ja kokonaisuus, johon ne kuuluvat. Näin ollen alakulmasta kuvattu kuva ei välttämättä aina luo ylevyyden, voiton tai riemun vaikutelmaa. He kiteyttävät asian yksinkertaisesti niin, että elokuvan konteksti kokonaisuudessaan määrittelee kuvien merkityksen samalla tapaa kuin se määrittelee näyttämöllepanon, valokuvalliset elementit ja muut tekniikat. (Bordwell ja Thompson 2008, 192.)

2.5 Analyysimalli

Tässä opinnäytetyössä vertailen siis kahden aikakauden kotielokuvien kuvakieltä ja pohdin, muuttuuko kuvakerronnan kieli kollektiivisesti ajan myötä sellaistenkin ihmisten osalta, jotka eivät ole elokuvauksen harrastajia tai ammattilaisia. Koska kotielokuvan genrelle ominaisia piirteitä ovat spontaani kuvaus ja kuvakerronnan keinojen tiedostamattomuus, analyysiä ja tulkintoja ei voida tehdä samaan tyyliin kuin ammattilaisen tekemää elokuvaa analysoidessa, jolloin voidaan olettaa, että tehdyillä valinnoilla pyritään tietoisesti välittämään tietynlainen viesti. Kotielokuvassa kuvat eivät välitä samalla tapaa viestejä kuin silloin, jos ne olisi mietitty tarkkaan ja rajattu tiedostaen kuvakerronnan tekniikka ja konventiot. Kotielokuvan genressä siis ikään

kuin korostuu se, että kuvat ovat lopulta jokaisen katsojan subjektiivisen tulkinnan varassa, eikä tarkkaa yksiselitteistä tulkintaa voida koskaan tehdä. Tietysti on samalla muistettava, että vaikka tekijä ei tiedostaisikaan kuvakerronnan tekniikkaa ja konventioita ja vaikka tilanne ja alitajunta ohjailisivatkin osaltaan spontaania kuvaamista, on lopputulos kuitenkin aina tekijän jonkinlaisten valintojen perusteella rajattu kuva tallennetusta hetkestä. Kun analyysin kohde on näinkin tulkinnanvarainen eikä yksiselitteisiä johtopäätöksiä tai lopullisia määritelmiä kuvien kerronnallisista pyrkimyksistä voida tehdä, on mielestäni lähdeittävä liikkeelle laadullisen tutkimuksen pohjalta.

Ajatuksenani kuitenkin on, että kotielokuvia analysoiden voisi löytää joitain sellaisia viestejä, joita tekijä kuvallaan haluaa välittää, vaikka ne olisivat alitajuisen ja spontaanin kuvaamisen tulosta. Vertailllessani kahden eri aikakauden kotielokuvia ja niiden välisiä eroja pyrin tarkastelemaan, onko näiden eri aikakauden kotielokuvien kerronnassa tapahtunut muutoksia esimerkiksi siinä, miten tietynlaisissa tilanteissa kuvataan tietynlaisia asioita. Siis esimerkiksi onko molempina aikakausina lasten leikkimistä sisällä kuvattu samanlaiseen tyyliin. Pyrin kuitenkin pitämään kuvien tulkinnan toissijaisena asiana, vaikken jätäkseni sitä pois analyysistäni, ja keskityn pääasiassa teknisiin näkökulmaan vaikuttaviin tekijöihin. Tämän teen pääasiassa siitä syystä, etten voi tehdä varmoja johtopäätöksiä siitä, mistä syystä tietynlaisia päätöksiä on tehty, vaan johtopäätökseni perustuvat ainoastaan omaan tulkintaani aineiston materiaalin sisäisistä asioista.

Jotta saisin jonkinlaisia konkreettisia havaintoja, joiden avulla voisin analyysin suorittaa, perehdyin vertailevaan analyysiin ensin määrällisen tutkimuksen kautta. Käytin pääasiallisena lähteenäni Janne Seppäsen teosta *Visuaalinen kulttuuri – Teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle* (2005), jossa esitellään määrällisen tutkimuksen keinoja vertailevan kuva-analyysin suorittamiseen. Adaptoin kuitenkin ohjeistusta opinnäytetyöhöni sopivammaksi, sillä Seppäsen teoksessa puhutaan pääasiassa valokuvien ja tekstin analyysistä liikkuvan kuvan analyysin sijaan.

Koska perustana opinnäytetyöni analyysille kuitenkin on laadullinen tutkimus, halusin perehtyä siihen tarkemmin ja tutustuin myös Anita Saaranen-Kauppinen ja Anna Puusniekan teokseen *Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV – Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja* (2009 - 2012). Saaranen-Kemppainen ja Puusniekka korostavat myös määrällisten tutkimusmenetelmien käytön mahdollisuutta laadullisessa tutkimuksessa. Kulttuurituotteita, joihin Ulkuniemen mukaan myös kotielokuvat voidaan laskea, sillä hän määrittelee ne kansankulttuuriksi (Ulkuniemi 2005,17), analysoidessa

analysointimenetelminä voidaan Saaranen-Kemppaisen ja Puusniekan mukaan käyttää niin perinteisiä menetelmiä kuten tyypittelyä ja sisällön erittelyä kuin kielelliseen analyysin pohjaavia lähestymismenetelmiäkin. Koska kulttuurituotteet voidaan ajatella sosiaalisiksi konstruktioiksi, jotka syntyvät puhetekojemme ja vuorovaikutuksemme seurauksena, voidaan laadullisen tutkimuksen lähtökohtana mielestäni käyttää sosiaalisen konstruktionismin kielellisiä tutkimusmenetelmiä. (Saaranen-Kemppainen ja Puusniekka 2009 - 2012, 68 – 70.)

Aloitan analyysini kvantitatiivisella eli määrällisellä metodilla ja tarkastelen aineistoa Seppäsen esimerkin opastamana. Koska lähtökohtaisesti pohdin asiaa opinnäytetyössäni yleisesti kotielokuvien osalta, aineistoni on harkinnanvarainen näyte perusjoukosta. Rajaan tutkimuskysymykseni tarkemmin, jotta analysoitavaa aineistoa ei olisi liian paljon, ja tarkastelen kotielokuvista sellaisia kuvia, joissa lapset ovat kuvauksen pääasiallisia kohteita ja kuvaus tapahtuu kodissa tai sen välittömässä läheisyydessä. Valitsemani kuvat ovat siis tarkastelemani näyte. Näyte luokitellaan kokonaisuudessaan havaintoyksiköksi, joka puolestaan jakautuu koodausyksiköiksi. Koodausyksiköt minun on puolestaan määriteltävä aineiston perusteella. Näyte, eli havainnointiyksiköiden joukko, koostuu lukuisista erilaisista muuttujista, joita voivat tässä tapauksessa olla sellaiset asiat kuin vaikkapa kuvakulma. Muuttujat, esimerkiksi kuvakulma, voidaan jakaa eri arvoihin, joita kuvakulmalla voisi olla vaikka ylä- ja alakulma. Seppänen tiivistää asian kertomalla, että koodausyksikkö kertoo sen, mihin havainnointiyksikössä kiinnitetään huomiota muuttujan arvoa tarkasteltaessa (Seppänen 2005, 152). Huomattavaa kuitenkin on, että näytettä ei voida pitää koko perusjoukkoa edustavana, jos tarkastellaan laajemmin kysymystä kahden eri aikakauden välisestä kuvakerronnan muutoksesta niissä kuvissa, joissa lapsia on kuvattu, sillä aineistoni koostuu vain oman sukuni piirissä kuvatuista kotielokuvista eikä kata sen suurempaa joukkoa aikakautena muiden kuvaamista kotielokuvista.

Tarkemmin näytteeni kattaa 55 kuvaa molempien aikakausien kotielokuvista, siis yhteensä 110 kuvaa sekä kaitafilmille että mini-DV-nauhalle kuvattuja kotielokuvia. Teen taulukon, johon kirjaan ylös valitsemani koodausyksiköt, jotka määrällisessä analyysissäni ovat kuvakoko, kameran liike, kameran kulma, objekti eli kuvattava kohde, toiminta sekä tilanne eli missä ja minkälaisessa tilanteessa kuva on kuvattu. Kolme ensimmäistä koodausyksikköä olen jakanut tarkemmin pysyviin muuttujiin. Kuvakoon eri muuttujat olen määritellyt kansainvälisten kuvakokostandardien mukaan ja nimennyt ne seuraavasti:

- Elk – erikoislähikuva

- Lk – lähikuva
- Plk – puolilähikuva
- Pk – puolikuva
- Lpk – laaja puolikuva
- Kk – kokokuva
- Lkk – laaja kokokuva
- Yk – yleiskuva

Kameran liikkeet puolestani olen jakanut karkeasti viiteen eri muuttujaluokkaan, ja ne ovat seuraavat:

- Tilt – kameran vertikaalinen liike
- Pan – kameran horisontaalinen liike
- Zoom – polttovälin muutos kesken kuvan
- Ajo – kameran liike tilassa
- [-] – ei kameran liikettä kuvassa

Kameran kulmat olen jakanut myös karkeasti viiteen eri muuttujaluokkaan, jotka ovat seuraavat:

- Pieni yläkulma
- Yläkulma
- Pieni alakulma
- Alakulma
- Katseen tasolta

Loput kolme koodausyksikköä saavat pääasiassa muuttujan arvonsa sen mukaan, ketä kuvissa näkyy, mitä he tekevät ja missä he ovat kuvaushetkellä. Käytännössä kuvissa näkyviä henkilöitä eli muuttujan arvoja objektille ovat isäni Raine, hänen veljensä Rauno ja siskonsa Mari, isoisäni Reijo, hänen isänsä ja äitinsä Mamma ja Pappa, heidän koiransa, minä, veljeni Jaakko sekä äitini Anne. Kaitafilmiin kuvattuja kuvia määrällisesti analysoidessani nimitän isääni nimellä Raine. Mini-DV-nauhalle kuvatuissa kotivideoissa vanhempani on merkitty puolestaan nimillä äiti ja isä. Tilanne, eli missä kuvat on otettu, saa käytännössä sekä kaitafilmiin että mini-DV:lle kuvatuissa kuvissa sellaisia muuttujan arvoja kuin kotipihassa, kotona ja puistossa. Toiminta puolestaan saa arvonsa ei niin rajoitetusti sen mukaan, mitä kuvassa tapahtuu. Pyrin kuitenkin ilmaisemaan toiminnan suhteellisen säännönmukaisesti ja mahdollisimman lyhyesti kuitenkin niin, että sisältö säilyy ymmärrettävänä.

Kun olen analysoinut aineison koodausyksikköjen perusteella, perehdyn kvalitatiivisesti muutamaan esimerkkitapaukseen, jotka parhaiten kuvaavat saatuja tuloksia. Käytän apunani aiemmin mainitsemaani Saaranen-Kemppaisen ja Puusniemen teosta ja pohjaan tässä vaiheessa analyysini sosiaalisen konstruktionismin kielellisistä lähtökohdista ponnistaviin analyysimenetelmiin. Tarkastelen siis esimerkiksi valitsemiani kuvia kielellisistä lähtökohdista ja analysoin niitä tekstianalyysin menetelmin. Tässäkin kohdassa on mielestäni tärkeää muistaa, että analysoin ja tulkitsen kuvasta sellaisia elementtejä, jotka eivät ole yhtä tarkoitushakuisia kuin ammattilaisten kuvatessa. Niinpä lopullinen laadullinen tutkimukseni on mielestäni viitteellinen ja antaa mahdollisesti pienen yksittäisen otannan kuvan siitä, minkälaisia muutoksia kuvaustavassa on mahdollisesti tapahtunut.

3 Aineiston esittely

Tässä pääluvussa esittelen kokonaisuudessaan opinnäytetyössä analyysiin käyttämäni aineiston. Esittelen ensin molempien aikakausien kotielokuvien taustaa ja pyrin kuvailemaan myös sitä formaattia, jolle kotielokuvat on kuvattu. Pyrin myös kuvailemaan mahdollisimman selkeästi ja yksityiskohtaisesti kotielokuvien sisältöä, jotta myöhemmin lukijalle olisi selvää, millaista ainestoa on analysoitu.

3.1 Kaitafilmiin kuvatut kotifilmit

Opinnäytetyön tekoa aloittaessani merkittävimpänä lähtökohtanani olivat isoisäni ullakolta löytyneet 1960-luvun tienoolla regular-8-kaitafilmiin pääasiassa isäni ja hänen sisarustensa lapsuudessa kuvatut kotifilmit. Kaitafilmit itseasiassa löytyivät jo paljon ennen opinnäytetyöni aloittamista, ja onnistuimme jopa katsomaan niitä samasta paikasta löytyneellä projektorilla. Filmien ja projektorin mukana löytyi myös kamera, jolla filmit oli kuvattu.

Isäni ja hänen veljensä kertoivat myöhemmin, että heillä oli myös jonkinlainen pieni leikkuri, jolla filmiä kuvaamisen jälkeen leikattiin, mutta sitä ei ullakolta milloinkaan löytynyt. Mielestäni on huomionarvoista ja merkille pantavaa millaisilla välineillä kotifilmejä on tehty, sillä ne osaltaan vaikuttavat myös paljon lopulliseen

kuvakerrontaan. Leikkuri on esimerkiksi tässä tapauksessa tuntunut vaikuttavan kuvakerrontaan siten, että yksittäiset kuvat ovat paikoin huomattavan lyhyitä. Tämä voi mahdollisesti selittyä esimerkiksi sillä, että otosten kestoa voi olla hyvin vaikea arvioida kuvia silmämääräisesti käsipelillä leikatessa.

Ensimmäisellä katselukerralla projektorissa tuntui kuitenkin olevan jotain vikaa, sillä se ei tuntunut kykenevän pyörittämään kaitafilmiä tasaisella tahdilla, vaan kuva jätätti paikoin jopa niin paljon, että katselu oli lähes mahdotonta. Koska projektori tuntui vaativan korjausta, eikä kellään tuntunut olevan siihen aikaa, kaitafilmit unohtuivat jälleen pitkäksi ajaksi. Tuossa ajassa isoisäni onnistui jälleen kadottamaan sekä filmit että projektorin jonnekin ullakkonsa uumeniin. Samalla katosi toistaiseksi kokonaan myös kamera, jolla filmit oli kuvattu.

Kaitafilmit kiehtoivat minua kovasti ja tiesin että halusin tehdä niillä jotakin. Lopulta kun itselleni oli selvää, että haluaisin saattaa filmit digitaaliseen muotoon ja käyttää niitä opinnäytetyöni analyysiin, sain pitkälistien kyselyjen jälkeen tätini etsimään filmit ullakon kätkeistä. Samalla löytyi onneksi myös projektori.

Uskaltauduin avaamaan projektorin netistä löytyneen käyttöohjeen avulla ja päädyin toteamaan, että laitteen öljyäminen saisi sen jälleen toimimaan lähes moitteetta. Kun projektorilla heijastettu filmi ei enää jättänyt samalla tavalla kuin aiemmin, kokeilin digitoida kotifilmiä kuvaamalla sitä kankaaseen projisoituna. Kuvanlaatu ei ollut erityisen hyvä, joten kyselin muutamasta pääkaupunkiseudulla toimivasta yrityksestä digitoinnin hintoja. Lopulta löysin Sellon kirjastosta skannerin, jolla sai ajan varaamalla itsenäisesti digitoida sekä regular-8- että super-8-kaitafilmiä Full-HD-kuvanlaadulla.

Löytyneitä kaitafilmejä oli kokonaisuudessaan 11 kela, joista kaksi on kestoaltaan noin 40 minuuttia, kaksi noin 20 minuuttia ja loput seitsemän noin viisi minuuttia. Yhteensä digitoitavaa kaitafilmiä oli siis noin kaksi ja puoli tuntia. Digitoiminen puolestaan vei valtavasti enemmän aikaa, sillä skanneri, jolla digitointi suoritettiin, digitoi filmiä kahden kuvan sekuntinopeudella.

Kuvattu kaitafilmi on regular-8-kokoa eli sellaista filmiä, johon ei kuvan lisäksi saa tallennettua ääntä. Sitä on kuvattu pienellä kahvallisella kameralla, johon on saanut kiinnitettyä päälle valon. Joissain esimerkiksi jouluna kuvatuissa kuvissa voi huomata vilaukselta ikkunan heijastuksessa valon kameran päällä. Lisäksi kaitafilmiä on kuvaamisen jälkeen saanut leikattua pienellä leikkurilla.

Aineiston kaitafilmi on siis pääasiassa kuvattu 1960-luvulla, mutta mukana on pari kelaa, joiden tapahtumat sijoittuvat 1950-luvun loppuun sekä pari, jotka sijoittuvat 1970-luvun alkuun. Kaitafilmeille kuvattujen kotifilmien aikajänne on siis noin 15 vuotta.

Varhaisimpia kaitafilmejä näyttää kuvanneen isoisäni vanhemmat mamma ja pappa. Mitä pidemmälle kohti 70-lukua on tultu, sitä enemmän kuvaajina ovat toimineet myös omat isovanhempani, isäni vanhemmat. Muutamissa kuvissa kuvaajana näyttää myös olleen joku perhetuttu tai muu sukulainen, sillä kuvissa poseeraa koko perhe.

Kuvissa esiintyy sekä sukulaisia ja ystäviä, mutta kun isäni ja hänen sisaruksensa syntyivät, heistä tuntui tulleen kuvauksen pääsääntöisiä kohteita. Kaitafilmiä on kuvattu niin kotipiirissä sisällä ja ulkona, merkittävässä tapahtumissa kuten häissä tai sukulaisten vieraillessa, matkoilla Suomessa ja ulkomailla kuin lomalla, arkena ja juhlanakin. Runsaasti yli puolet kuvatusta materiaalista näyttää kuitenkin olevan kuvattu kotipiiriin sijasta erilaisilla matkoilla joko lasten kanssa tai ilman.

Kaitafilmiä tarkastellessa näyttää siltä, että pienempinä lapsia ei ole otettu mukaan matkoille, mutta mitä vanhemmiksi he ovat tulleet, sitä enemmän heitä näkyy mukana myös lomamatkoilla. Koska isäni perhe on hänen lapsuudessaan asunut Espoossa, suhteellisen lähellä pääkaupunkia ja ylipäättään kaupunkialueella, lomamatkat ovat pääasiassa suuntautuneet maalle sukulaisten tai tuttavien luo tai omalle mökille.

3.2 Mini-DV-nauhalle kuvatut kotivideot

Vertailukohta kaitafilmeille kuvatuille kotifilmeille ovat vanhempieni Mini-DV-nauhalle kuvaamat kotivideot, joita on lapsuudessani tallennettu VHS-kaseteille. Ensimmäiset kasetille tallennetut videot, joita lapsuudenkodistani löytyi, alkavat veljeni syntymästä vuodelta 1989. Siitä lähtien kotivideota on kertynyt monta kasettia, ja eri muodoissaan kotivideoita on perheessämme kuvattu pitkälle varhaisnuoruuteeni asti.

Kaiken kaikkiaan Mini-DV:lle kuvattuja kotivideoita on suurin piirtein samanlaiselta aikajänteeltä kuin kaitafilmeille kuvattuja kotifilmejä, siis noin 15 vuodelta. Pääosin kuvauksen kohteena ovat minä ja veljeni sekä lähisukulaiseni. Kuvaustilanteet puolestaan vaihtelevat arkisista kodin hetkistä juhliin ja matkoihin. Viimeiset kuvatut kotivideot käsittelevät minun ja veljeni urheiluharrastuksia, mutta niihin tullessa kuvaaminen on selvästi vähentynyt ennen kuin se loppui kokonaan 2000-luvun vaihteen jälkeen.

Kotivideoilla on jo varhain ollut minulle paljon merkitystä, ja olen pohtinut paljon niiden vaikutusta sekä kiinnostukseeni elokuvaa ja sen tekemistä kohtaan että oman minäkuvani muodostumiseen.

Oman lapsuuteni kotivideoiden digitointi tapahtui kaitafilmin digitointia yksinkertaisemmalla tavalla. Lapsuudenkotiini on vuosia sitten hankittu tarkoitusta varten DVD:lle nauhoittava VHS-soitin, jonka avulla sain siirrettyä suuren osan lapsuuteni kotivideoista DVD:lle digitaaliseen muotoon hieman huonommalla kuvanlaadulla, kuin mille kaitafilmit tallentuivat.

Tämän opinnäytetyö analyysia varten digitoin kuusi VHS-kasettia. Kuudesta kasetista kahdella on noin tunti ja 15 minuuttia, kahdella kolme ja puoli tuntia sekä kahdella kaksi ja puoli tuntia kuvattua materiaalia. Yhteensä digitoitua kotivideota 1990-luvun tienoolta on siis noin 14 ja puoli tuntia.

VHS-kasetille tallennetut kotivideot on kuvattu kädessä pidettävällä kameralla, johon mahtui pieni Mini-DV-kasetti. Kuvaamisen jälkeen materiaali siirrettiin suoraan kameran pienestä kasetista isommalle VHS-kasetille. Leikkaaminen tapahtui yksinkertaisella tavalla suoraan kamerasta rec-nappia painamalla.

Tätä opinnäytetyötä varten digitoin vain osan kuvatuista kotivideoista. VHS-kaseteilta digitoidut kotivideot ovat vuosilta 1989 - 1998, ja tuolta ajalta jätin digitoimatta sellaisia kasetteja, joilla minä tai veljemme emme olleet mukana.

Näitä kotivideoita ovat pääasiassa kuvanneet isäni ja äitini harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta. Kuvaajana on hyvin harvoin joku muu, esimerkiksi paikoin syntymäpäivillä tai ristiäisissä joku sukulaiseni, ja joukossa on myös yksi kuva, jossa kamera on laitettu joko tasaiselle alustalle tai jalustalle ja kuvassa koko perheeni riehuu vanhempieni sängyssä.

Kuvissa esiintyy siis lähisukulaisia ja perhetuttuja. Pääasiassa kuvauksen keskiössä ovat kuitenkin minä ja veljeni. Kuvattuja tilanteita näyttävät olevan arki pienten lasten kanssa, erilaiset juhlat sekä matkat niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Toisin kuin 1960-luvun kotivideoita kuvatessa, 1990-luvun kotivideoita tehtäessä lapset on otettu mukaan kaikille matkoille myös ulkomaille.

3.3 Analysoitavan aineiston rajaus määrällistä tarkastelua varten

Koska tässä opinnäytetyössä pyrin tarkastelemaan kotielokuvien kuvakerronnan muutosta eri aikakausien välillä juuri sellaisten kuvien osalta, joissa on kuvattu lapsia, olen tämän opinnäytteen analyysiä varten rajannut aineistoni niin, että olen poiminut sekä kaitafilmiille että Mini-DV:lle kuvatuista kotielokuvista molemmista 55 yksittäistä kuvaa, joissa juuri lapsia on kuvattu kodin välittömässä läheisyydessä. Yhteensä tarkasteltavia kuvia on 110 kappaletta ja ne muodostavat aineistoni harkinnanvaraisen näytteen.

Aineistoni näyte, eli nämä 110 kuvaa, muodostavat aineistoni havainnointiyksiköt. Jokaisen havainnointiyksikön eli kuvan olen jakanut analysointimallin mukaan kuuteen koodausyksikköön, joiden avulla pystyn suorittamaan kuvista määrällisen analyysin.

Aineistoni näytteen olen valinnut sillä perusteella, että kuvien ensisijainen kohde on lapsi, ne on otettu joko kodissa tai sen läheisyydessä esimerkiksi kotipihalla ja niissä tapahtuva toiminta on mahdollisimman arkista, siis esimerkiksi niin, että toiminta ei liity vaikkapa johonkin juhlaan tai erityiseen merkkipäivään.

55:stä kaitafilmiille kuvatusta kuvasta kaikissa paitsi yhdessä kuvassa keskeisessä osassa on joko isäni Raine tai hänen veljensä Rauno. Yhdessä kuvassa on selvästi kuvasarjaan liittyvä lähikuva Raunon lelusta, joka kelluu ulkona suuressa ämpärissä. Viisi ensimmäistä kuvaa ovat nuorempia ja niissä esiintyy sekä Raine, Rauno ja isoisäni Reijo. Kuvien keskiössä ovat pojat, jotka nauttivat perheen kanssa aurinkoisesta päivästä ja ihmettelevät välillä pieniä koiranpentuja. Loput kuvista ovat vanhempia, mikä näkyy siinä, että Rauno on niissä huomattavasti nuorempi eikä isääni näy niissä ollenkaan. Kaikki kuvat näyttävät kolmea lukuun ottamatta olevan ulkona otettuja. Niissä Rauno joko leikkii tai auttaa isovanhempiaan eri vuodenaikoina. Leikkiessään Rauno on joko yksin tai koiran kanssa. Kuvia näyttäisi olevan niin alkusyksystä lehtien vielä ollessa puissa, loppusyksystä lehtien katoamisesta päätellen, talvelta ja kesältä. Viimeisessä 10 kuvassa Rauno on kodin lähellä leikkikentällä ja leikkii sekä yksin että muiden lasten ja isovanhempiensa kanssa.

Valitsin nämä 10 kuvaa siksi, että niissä Raunoa on kuvattu leikkimässä muiden lasten kanssa, mikä on mahdollisesti vaikuttanut kuvaustapaan. Näin voin myös paremmin verrata kaitafilmiille kuvattuja kotifilmejä Mini-DV:lle kuvattuihin kotivideoihin, joissa suurimmassa osassa kuvissa on sekä minä että veljeni. Näin pystyn mielestäni

paremmin vertaamaan sellaisia kuvia, joissa kaksi tai useampaa lasta leikkii keskenään.

VHS-nauhalle kuvatuissa 55 kuvasta 14 on kuvattu kotipihassa ja loput kodin sisällä. 16 ensimmäistä kuvaa ovat ajalta ennen syntymääni ja veljeni on niissä kuvauksen pääasiallisena kohteena. Kuvia on otettu niin sisällä kuin ulkona ja niissä veljeni joko leikkii yksin tai kommunikoi vanhempieni kanssa. Lopuissa kuvista kohteena on joko minä, veljeni tai meistä molemmat. Muutamassa kuvassa on mukana myös jompikumpi vanhemmistani, ja mukana on yksi kuva, jossa mukana on koko perhe. Kaikissa kuvissa joko leikimme tai teemme hyvin arkisia asioita aina kylpemisestä syömiseen. Kuvia näyttäisi olevan otettu kaikkina vuodenaikoina.

3.4 Analysoitavan aineiston rajausta laadullista tarkastelua varten

Nostan lisäksi 110 kuvasta esiin laadullista analyysia varten vielä neljä Mini-DV-nauhalle kuvattua kuvaa ja kuusi kaitafilmiä kuvattua kuvaa, joita vertailen tarkemmin keskenään. Pääsääntöisesti jokaista Mini-DV-nauhalle kuvattua kuvaa kohden olen valinnut yhden kaitafilmiä kuvatun vertailukohdan. Poikkeuksena on viimeinen kuva, jolle olen valinnut kolme vertailukuvaa kaitafilmiä kuvatuista kotifilmeistä.

Kuva 1. Kuvakaappaukset Mini-DV:ltä.

Ensimmäinen Mini-DV:lle kuvattu kuva (kuva 1) on kuvattu talvella ulkona veljestäni Jaakosta leikkimässä vedettävällä lelurekalla. Kuva on kuvattu kaukaa, ja kuvaaja zoomaa kuvan niin, että Jaakko näkyy laajassa kokokuvassa. Kuvaaja pysyy pääsääntöisesti paikallaan koko kuvan ajan ja tarkkailee toimintaa kauempaa seuraten Jaakon liikettä kameralla.

Kuva 2. Kuvakaappaukset kaitafilmitä.

Vertailukohtana on talvella kaitafilmiin kuvattu kuva (kuva 2) Raunosta ja koirasta leikkimässä ulkona lapion kanssa. Kuva on yhtä lailla kuvattu ensin kaukaa ja sitten zoomaten niin, että Rauno ja koira näkyvät laajassa kokokuvassa. Tässäkään kuvassa kuvaaja ei liiku, mutta seuraa kameralla Raunon toimintaa.

Kuva 3. Kuvakaappaukset Mini-DV:ltä.

Toinen Mini-DV:lle kuvattu kuva (kuva 3) on jatkumoa edelliselle Jaakosta kuvatulle kuvalle. Tässä kuvassa Jaakko on ensin laajassa kokokuvassa ja tulee lähemmäs kuvaaja jutellen tälle samalla. Kuva päättyy pienestä alakulmasta kuvattuun puolilähikuvaan, jossa Jaakko poseeraa kameralle. Kuvassa on selkeää vuorovaikutusta sekä Jaakon ja kuvaajan että Jaakon ja kameran välillä.

Kuva 4. Kuvakaappaukset kaitafilmitä.

Vertailukohtana tälle kuvalle on jälleen samaan tapaan edelliselle kaitafilmillä kuvatulle kuvalle jatkumoa samasta hetkestä (kuva 4). Tässä kuvassa Rauno poseeraa kameralle puun oksien alla laajassa kokokuvassa pudottaen samalla lunta puun oksilta. Kuva on kuvattu katseen tasolta ja on staattinen eikä liiku juuri lainkaan.

Kuva 5. Kuvakaappaus Mini-DV:ltä.

Kuva 6. Kuvakaappaus kaitafilmitä.

Kolmas Mini-DV-nauhalle kuvattu kuva (kuva 5) on kuvattu sisällä. Siinä veljeni pitelee minua sylissään ja yrittää poseerata kameralle minun kiukutellessani. Kuva on kuvattu lähes katseen tasolta ja alkaa laajasta puolikuvasta päättyen suurin piirtein kokokuvaan. Sen aikana kuvaaja juttelee minulle ja veljelleni ja ohjeistaa meitä poseeraamisessa.

Vertailukohtana kuvalle on lähes identtinen kaitafilmiin ulkona kesällä kuvattu kuva (kuva 6), jossa isäni ja hänen veljensä istuvat viltillä ja isäni pitelee heidän siskoaan samalla tavalla sylissä kuin veljeni piteli minua sylissään. Kuvassa kolmikko poseeraa

kameralle. Kuva on myös kuvattu suurin piirtein katseen tasolta ja on kuvakooltaan kokokuvan luokkaa.

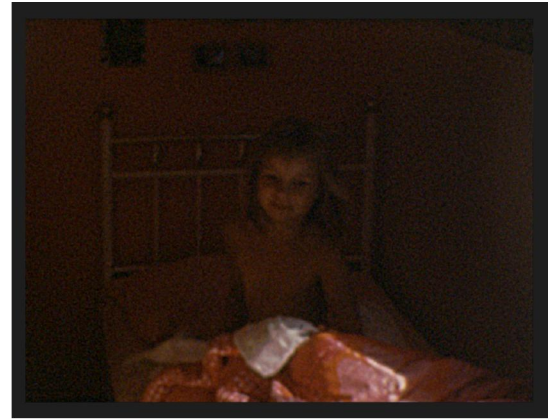

Kuva 7. Kuvakaappaukset Mini-DV:ltä.

Neljäs Mini-DV-nauhalle kuvattu kuva (kuva 7) on kuvattu sisällä minusta ja veljestäni. Kuvan alussa veljeni pärryttää vatsaani minun makoillessa lattialla. Kuva on kuvattu suuresta yläkulmasta ja rajattu kokokuvaan. Kuvaaja juttelee veljelleni, joka lopettaa pärryttämisen ja katsoo kameraan. Samalla minä lähden konttaamaan kohti kuvaajan jalkoja, ja kamera seuraa liikkeitäni lähes samassa kuvakoossa. Kuvaaja puhuu minulle, liikkuu hieman etäämmälle kohdasta, jossa aiemmin seiso, ja rajaa kuvan uudelleen laskeutuen veljeni katseen tasolle ja rajaten laajaan kokokuvaan hänet ja minut. Hetken meitä kuvattuaan lähden taas liikkumaan kontaten kohti kuvaajaa, jolloin kuvaaja jälleen seuraa liikkeitäni kameralla. Kuva päättyy pienestä yläkulmasta kuvattuun noin puolikuvan kokoiseen kuvaan minusta yrittämässä ottaa jonkinlaista kontaktia kuvaajaan.

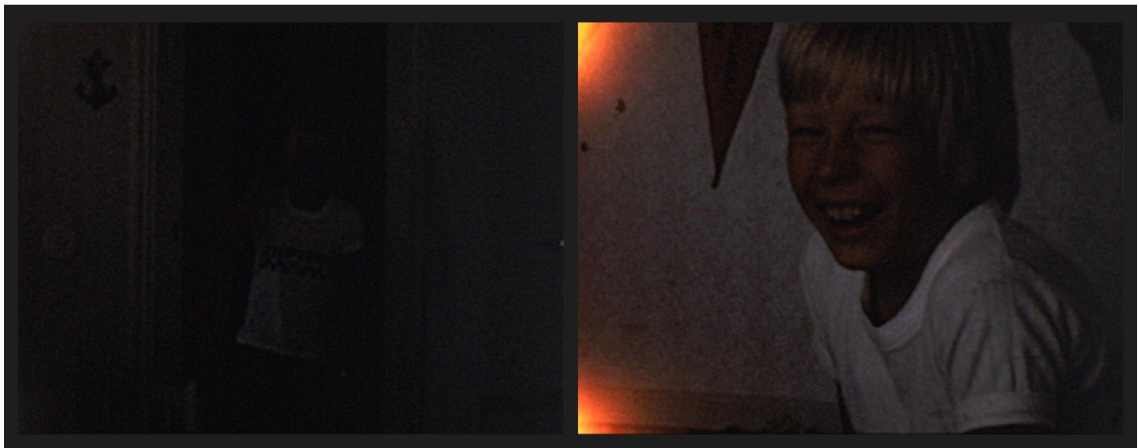

Kuva 8. Kuvakaappaus kaitafilmiltä.

Kuva 9. Kuvakaappaus kaitafilmiltä.

Vertailukohdaksi valitsin kolme erillistä kaitafilmille kuvattua kuvaa. Ensimmäinen kuvista (kuva 8) on staattinen suhteellisen läheltä, noin puolikokoon rajattu kuva, yläkulmasta kuvattuna isästäni syömässä pöydän ääressä. Toisessa kuvassa (kuva 9), joka myöskään ei liiku, on isäni sisko kuvattuna yläkulmasta kokokuvaan rajattuna juuri heräämässä omasta sängystään. Kolmas kuva (kuva 10) puolestaan on ensin pienestä alakulmasta kuvattu katseen tasolle päättyvä kuva, joka seuraa isäni veljen tuloa huoneeseen ja istumaan tuolille. Kuva panoroi seuraten Raunon liikettä, mutta pysyy muuten suhteellisen staattisena ja päättyy Raunon poseeraukseen.

Kuva 10. Kuvakaappaukset kaitafilmiltä.

4 Aineiston analyysi

Tässä pääluvussa analysoin rajaamani aineistoa sekä määrällisillä että laadullisilla menetelmillä.

Aloitan aineiston analyysin analysoimalla taulukkoa (ks. Liitteet, 35), jonka tein kvantitatiivisella metodilla keräten tietoa kaitafilmiin ja mini-DV:lle kuvatuista yhteensä 110 kuvasta. Puraan taulukolla saamaani informaatiota ja esittelen siitä mielestäni tärkeimpiä osia kolmessa kokoamassani diagrammissa.

Määrällisen analyysin jälkeen analysoin vielä laadullisen analyysin metodeilla muutamaa mielestäni parhaiten esimerkiksi sopivaa kuvaa, joilla pyrin tarkemmin esittämään, minkälaisia eroja eri aikakausien kotielokuvien kuvakerronnasta on löydettävissä.

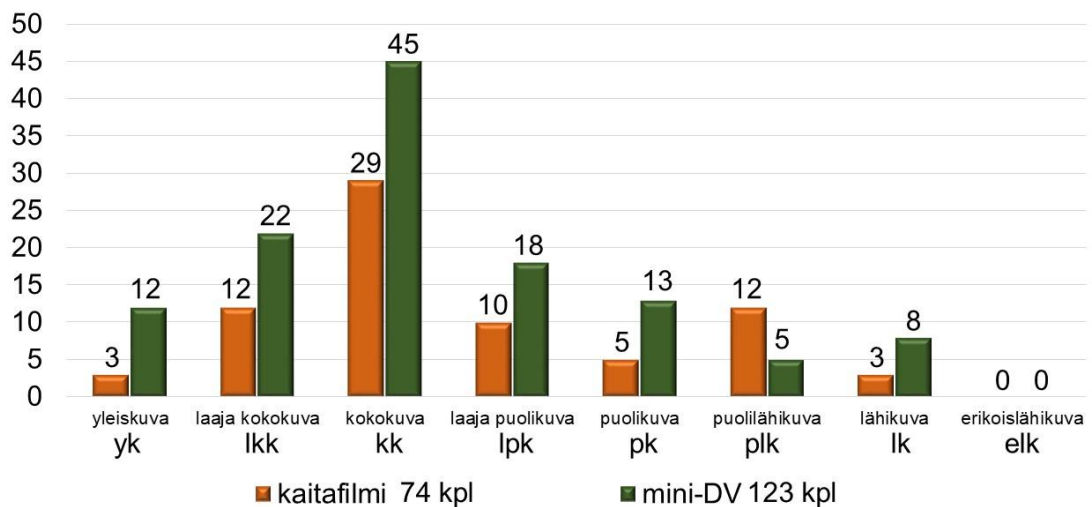
4.1 Määrällinen aineiston analyysi

Ensimmäinen ero, jonka kaitafilmin ja mini-DV:lle kuvattun kotielokuvan välillä huomaa, on kuvien kestossa. Kun kaitafilmitä ja mini-DV:ltä määrällistä analyysiä varten valitsemani kuvat oli saatu laitettua erillisille aikajanoille Adobe Premiere -editointiohjelmaan, eron huomasi heti. 55 kaitafilmiin kuvattua kuvaa olivat kestoltaan yhteensä 3 minuuttia ja 49 sekuntia, kun taas 55 mini-DV:lle kuvattua kuvaa olivat puolestaan kestoltaan yhden tunnin, 13 minuuttia ja 11 sekuntia.

Keston huomattavassa erossa on kuitenkin huomioitava käytettyjen välineiden, kaitafilmin ja mini-DV-nauhan, ominaisuudet ja asema siinä ajassa ja yhteiskunnassa, jossa niillä on kuvattu. Kotielokuvia on esimerkiksi verrattain vaikeampaa tehdä kaitafilmiin kuin mini-DV:lle. Kuvauslustin eli filmin hinta on ollut suurempi kuin mini-DV-nauhojen. Kuvattu filmi on myös jouduttu lähettämään kehitettäväksi, jonka jälkeen sitä on vielä leikattu omaan käyttöön halutulla tavalla katselua varten. Koko prosessin voi helposti kuvitella vievän enemmän aikaa kuin mitä mini-DV-nauhalla kestää päätyä kamerasta suoraan piuhojen kautta VHS-kasetille. Kun kaitafilmin osalta kotielokuvien tekeminen on sekä maksanut että vienyt enemmän aikaa kuin mini-DV-nauhalla kuvattaessa, on helppo ymmärtää miksi kuvattavia kohteita ei ole kuvattu yhtä kauan. Vaikka kuvan kesto onkin osa kuvakerronnan eri elementtejä, mielestäni tässä tilanteessa ei ole syytä verrata näitä kahta eri formaattia sen osalta.

Määrällinen analyysi paljastaa myös, että kuvien kesto vaikuttaa kuvattuihin kuviin niin, että kaikkiaan analysoitavien muuttujien yksiköitä löytyy määrällisesti enemmän mini-DV:lle kuvatuista kuvista kuin kaitafilmiille kuvatuista kuvista. Tämä selittyy mielestäni sillä, että kestoltaan pidempään kuvaan mahtuu määrällisesti paljon enemmän erilaista kuvakerrontaa kuin kestoltaan lyhyempään kuvaan. Pidempää kuvaa otettaessa on enemmän aikaa vaihtaa kuvakulmaa tai liikkua kuvaamaan eri etäisyyksiltä kuin lyhyempää kuvaa otettaessa.

Kuvakoot kaitafilmillä ja mini-DV:llä

Kuva 11. Kuvakokojen määrät analysoiduista 110 kuvasta.

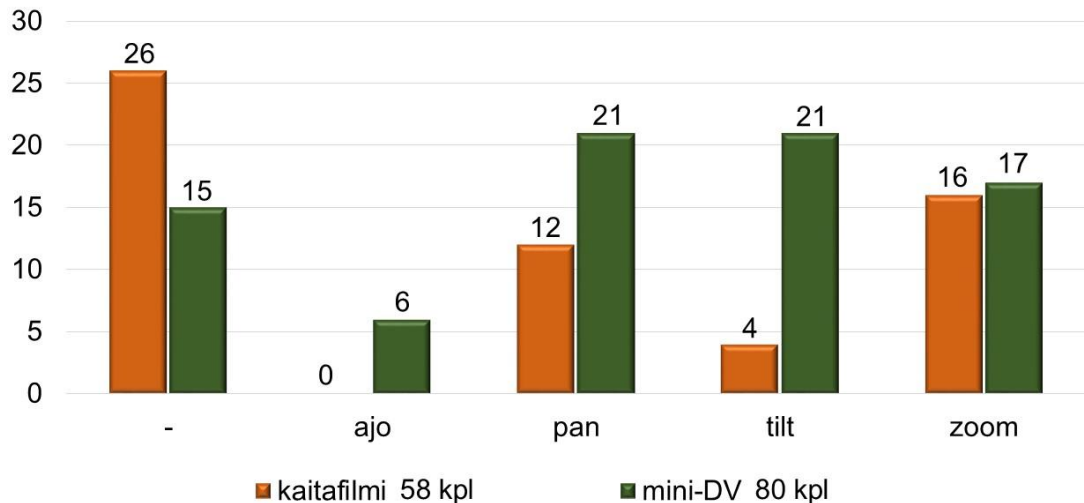
Kuva 11 osoittaa, että vaikka mini-DV:lle kuvattujen kuvien muuttujien yksiköitä on enemmän kuin kaitafilmiille kuvatuissa kuvissa, suhteet ovat kuitenkin suurin piirtein samat yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Puolilähikuvia näyttäisi olevan suhteessa huomattavasti enemmän kaitafilmiille kuvatuissa kuvissa kuin mini-DV:lle kuvatuissa kuvissa.

Taulukon tarkempi tarkastelu paljastaa, että puolilähikuva on osoittautunut kaitafilmiille kuvatessa hyväksi etäisyydeksi kuvattaessa Raunon toimintaa yleisesti kauempaa sekä sellaisissa tilanteissa, joissa Rauno on lähtenyt tulemaan kohti kameraa ja kuvaajaa, jolloin kuva on keskeytetty noin puolilähikuvan kokoon. Käytännössä kuvakokoa on siis käytetty pääasiassa useampaan kertaan useassa eri kuvassa Raunon leikkiessä samassa kohdassa keinussa koiran kanssa sekä muutaman kerran kameralle poseerattaessa.

Mini-DV:lle kuvattaessa kuvakokoa on käytetty hyvin samanlaisissa tilanteissa, joskin kuvat ovat olleet pääasiassa vain osana kokonaisuutta, jossa kuvaaja on monesti

liikkunut paikasta toiseen kuvatakseen toimintaa eri etäisyyksiltä tai kulmista, tai kuvauksen kohde on tullut kohti kuvaajaa ja kameraa samalla tavalla kuin kaitafilmiille kuvatuissa kuvissa.

Kameran liikkeet kaitafilmillä ja mini-DV:llä

Kuva 12. Kameran liikkeiden määrät analysoiduista 110 kuvasta

Kameran liikkeiden määrässä ei puolestaan ole niin suurta eroa kuin kuvakulmien määrässä (ks kuva 11), vaikka ero onkin huomattava. Huomionarvoisinta kuvassa 12 mielestäni on, että se osoittaa parhaiten sen kuinka kaitafilmiille kuvatuissa kuvissa korostuu mini-DV:lle kuvattuja kuvia enemmän kuvien staattisuus. Kaitafilmiille kuvatut kuvat ovat huomattavasti useammin staattisia kuin mini-DV:lle kuvatut, eikä kuvaaja esimerkiksi liiku yhdessäkään 55 kuvasta.

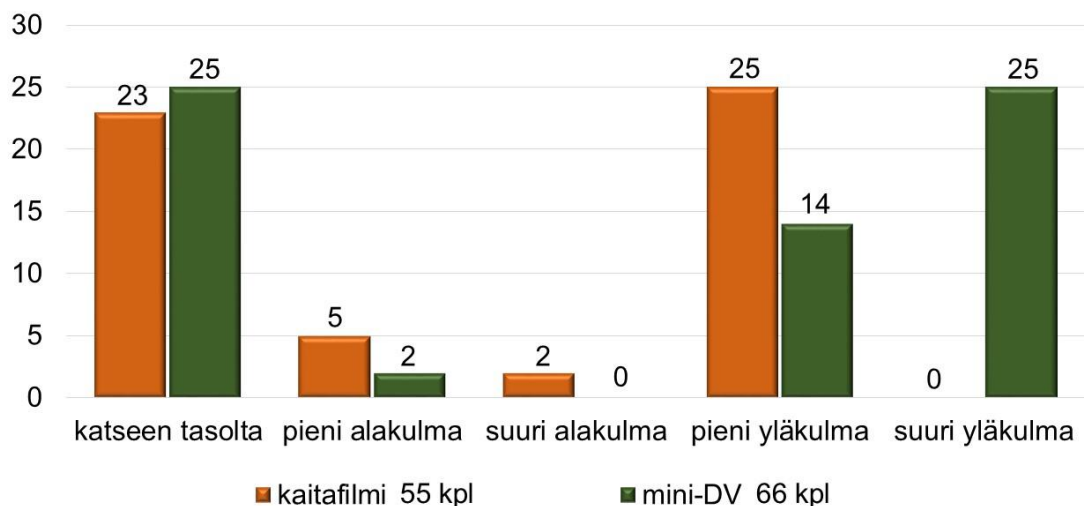
Panoroinnin suhde on myös samanlainen kuin kuvan staattisuudessa, mikä osaltaan selittyy kuvien muuttujien yksiköiden määrällä, mutta mihin mielestäni myös vaikuttaa se, että mini-DV:lle 90-luvulla kuvatessa kuvaaja on ainakin tämän otannan perusteella ollut paljon vuorovaikutteisemmassa kanssakäynnissä kuvattavan kohteen kanssa. Sama vaikutus on mielestäni myös nähtävissä tilitauksen eli kamerasen vertikaalisen liikkeen osalta, jossa ero on suhteessa huomattavasti suurempi kaitafilmin ja mini-DV:n välillä.

90-luvun kotivideoiden kuvissa huomaa mielestäni huomattavasti useammin sen, että kuvaaja on kuvatessaan vuorovaikutuksessa kohteensa kanssa niin, että esimerkiksi juttelee tälle tai liikkuu tilassa kohteen liikkeiden mukaisesti tai niiden vaikutuksesta. Toisaalta myös kuvattavat kohteet ovat huomattavasti useammin 90-luvulla tällä tavalla vuorovaikutuksessa kuvaajan ja kamerasen kanssa. Kun kuvaajan kohde liikkuu useasti

lähemmäs kuvaajaa ja kameraa tai kuvaaja seuraa kuvattavaa kohdetta liikkuen samalla myös tilassa, myös kameran liikkeet monipuolistuvat, mikä näkyy mielestäni kuvassa 12 sekä ajojen, panorointien että tiltausten osalta.

Kuvakerronnan eroavaisuus on vuorovaikutuksen osalta mielestäni huomattava, ja selittyy varmasti osaltaan myös tekniikan eroavaisuudella. Siinä, missä regular-8-kaitafilmiin ei oi ollut saatavilla ääntä, kaikissa 90-luvulla mini-DV:lle kuvatuissa kotivideoissa ääni on mukana. Kun äänestä tulee osa kuvaa, siitä tulee myös kokonaisuudessa osa kerrontaa. Käytännössä 90-luvun kotivideoiden osalta äänen merkitystä koko kerrontaan, siis myös kuvakerrontaan, ei voi jättää huomiotta ja sen vaikutus on tunnistettava osana kerrontaa kuvilla kertomisen rinnalla.

Kuvakulmat kaitafilmillä ja mini-DV:llä

Kuva 13. Kuvakulmien määrät analysoiduista 110 kuvasta.

Kuvassa 13 merkittävimpana erona kaitafilmiä ja mini-DV:lle kuvattujen kuvien välillä on suuren yläkulman käytön määrä. Suuren yläkulman puuttuminen kaitafilmiä kuvatuista kuvista ja toisaalta suuri määrä mini-DV:lle kuvatuissa kuvissa selittyy mielestäni taas samalla tavalla, kuin kuvan 12 ajot, panoroinnit ja tiltauksset. Kun kuvaaja kuvaa pitkään seuraten kameralla kohteen liikettä ollen samalla vuorovaikutuksessa kohteen kanssa, ja kohteen ollessa yhtä lailla vuorovaikutuksessa kuvaajan ja kameran kanssa, saadaan monestikin aikaan sellaisia tilanteita, joissa kuvaaja on oman katseensa korkeudelta kuvannut esimerkiksi jaloissaan pyörivää lasta. Kaitafilmiä kuvatuissa kuvissa kuvaaminen on järjestäen lopetettu tai kuvaa on leikattu sellaisesta kohdasta, jossa kuvattava kohde tulee liian lähelle kuvaa.

Ero pienen yläkulman käytössä puolestaan selittyy mielestäni sillä, että sitä tunnutaan käytettävän sekä kaitafilmille että mini-DV:lle kuvatuissa kuvissa silloin, kun kohde on kauempana kuvaajasta ja kamerasta ja kuvaaja kuvaa oman katseensa korkeudelta. Ero kertoo mielestäni myös siitä, että kaitafilmille kuvatuissa kuvissa kuvaaja on pyrkinyt kuvaamaan kohteensa etäämmältä, minkä huomaa myös suuren yläkulman täydestä puuttumisesta.

Alakulmien käyttöä kuvissa sekä kaitafilmillä että mini-DV:llä tapahtuu silloin, kun kuvattava kohde on asetettu tai asettunut johonkin maan pintaa korkeammalle, kaitafilmillä kiipeilytelineeseen ja mini-DV:llä tuolille, jolloin kuvaaja yleensä tuntuu myös kuvaavan normaalia alempaa. Toisaalta alakulmasta kuvatessa tuntuu molempien aikakausien kotielokuvissa olevan huomattavissa myös se, että kuvattava kohde tuntuu usein myös erityisesti poseeraavan kameralle.

Taulukosta voi siis mielestäni lukea sen, että 60-luvun kotifilmejä kaitafilmille kuvattaessa kuvien on ajateltu olevan ikään kuin valokuvien jatke. Siis niin, että kuvaaja pysyy huomattavan paljon paikoillaan, ja toisaalta kuvattavat kohteetkin poseeraavat kuvassa enemmän kuin mitä 90-luvulla mini-DV:lle kuvatuissa kotivideoissa.

Taulukon mukaan on mielestäni myös huomattavissa, että 90-luvulla mini-DV:lle kuvatuissa kotivideoissa kuvaaja on huomattavasti kaitafilmille kuvattuja kotifilmejä enemmän ja aktiivisemmin vuorovaikutuksessa kuvattavan kohteen kanssa ja toisin päin. Kuvaaja siis liikkuu enemmän tilassa kuvattavien kohteiden liikkeen mukaan, ja kuvattavat kohteet puolestaan liikkuvat kuvissa vapaammin kuin kaitafilmillä tullen myös lähelle kuvaaja.

4.2 Laadullinen aineiston analyysi

Edellä totesin, että sekä 60-luvun että 90-luvun kotielokuvissa on käytetty monin paikoin hyvin samanlaisia kuvakerronnan keinoja. Ensimmäiset laadullisen analyysin vertailuun valitsemani kuvat (kuva 1 ja kuva 2) ovat esimerkkejä kuvakerronnan samankaltaisuudesta. Molemmat on kuvattu suhteessa etäältä kuvattavasta kohteesta aloittaen ensin laajemmasta kuvasta, joka näyttää katsojalle toimintaympäristön, ja kuvaaja on zoomannut kuvaa niin, että sekä kohde ja sen toiminta erottuvat kokonaisuudessaan selvästi. Mielestäni molemmissa kuvissa on näin luotu lasta tarkkaileva tunnelma kuitenkin niin, ettei hänen toimintaansa haluta rajoittaa vaan se

esitetään ”luonnollisena”, siis ikään kuin häiriöttöminä ja lapsesta itsestään lähtöisin olevana.

Ensimmäiset kaksi kuvaa siis tuntuvat toimivan molemmat valokuvan tapaan siinä mielessä, että kuvaaja pysyy paikallaan ja tarkkailee ja tallentaa kamerallaan olevan millään tavalla vuorovaikutuksessa ympäröivän todellisuutensa kanssa vaan vain tallentaa sitä sellaisena kuin se on. Edellä mainitsemani lapsen kuvaaminen etäältä tuntuu mielestäni vahvistavan tätä vaikutelmaa.

Toinen laadullisen analyysin vertailussa oleva kuvapari (kuva 3 ja kuva 4) edustaa voimakkaammin valokuvallista tyyliä kuin edelliset kaksi kuvaa. Molemmat kuvat käyttävät siinä mielessä samankaltaisia kuvakerronnan keinoja, että ne on kuvattu suurin piirtein samasta kulmasta ja kuvauksen kohteen huomio on kiinnitetty sekä kuvaajaan että kameraan. Käytännössä niissä kuvauksen kohde poseeraa kameralle hyvin valokuvalliseen tapaan staattisesti paikallaan seisten. Myös kuvaaja pysyy aloillaan ja kuvaa suoraan kohdetta.

Näiden kahden kuvan (kuva 3 ja kuva 4) erona kuitenkin on se, että 90-luvun mini-DV:lle kuvatussa kotivideon kuvassa kuvauksen kohde veljeni Jaakko on voimakkaammin vuorovaikutuksessa kuvaajaan ja kameraan kuin kairafilmille kuvatussa kotifilmin kuvassa kuvauksen kohde Rauno. 90-luvun kotivideon kuvassa mukana olevalla äänellä on varmasti myös vaikutusta asiaan, sillä kuvaaja ja Jaakko juttelevat kuvan aikana. Samalla Jaakko myös tulee lähemmäs kuvaajaa ja kameraa ja reagoi vuorovaikutteisesti tilanteeseen. Lopulta Jaakko tulee todella lähelle kuvaa, jolloin kuvaaja pyytää Jaakkoa sekä poseeraamaan että sanomaan jotain kameralle.

Nämä kaksi kuvaa (kuva 3 ja kuva 4) osoittavatkin mielestäni hyvin osaltaan sitä eroa, joka kaitafilmille kuvatun ja mini-DV:lle kuvatun kotivideon kuvakerronnassa on nähtävissä. 60-luvulla kaitafilmille kuvatun kotifilmin kuvakerrontaa tuntuu hallitsevan suhteessa enemmän valokuvallinen staattinen ajattelu kuin mini-DV:lle kuvatun 90-luvun kotivideon kuvakerrontaa.

Kolmas vertailupari (kuva 5 ja kuva 6) osoittaa jälleen 60-luvun kotifilmin ja 90-luvun kotivideon yhtäläisyyksiä ja samankaltaisuutta. Molemmissa kuvissa on hyvin samankaltainen asetelma, jossa isovelji pitelee pienempää sisarusta sylissään. Molemmat kuvat myös edustavat samankaltaista valokuvallista tyyliä, jota edellä mainittu neljäs kuva edustaa. Tyyli tuntuu myös siinä mielessä valokuvalliselta ja niin ikään myös ”vanhahtavalta”, että se jättää lähes täysin käyttämättä elokuvalle

ominaista kuvan liikettä ja pelkistää tilanteen kameralle poseeraamiseen ikään kuin valokuvaa otettaessa.

Viimeiset laadullisen analyysin vertailuun valitut kuvat (kuva 7, kuva 8, kuva 9 ja kuva 10) osoittavat mielestäni parhaiten sitä muutosta, joka aineistoni perusteella 90-luvulla kuvatuissa kotivideoissa on tapahtunut suhteessa 60-luvun kotifilmeihin.

Kaikki kaitafilmiin kuvatut kuvat (kuva 8, kuva 9 ja kuva 10) kuvastavat hyvin sitä tyyliä, jota suurin osa kaikista kaitafilmiin kuvatuista kuvista edustaa. Kaikki kolme kuvaa on kuvattu sisällä ja ne ovat hyvin staattisia. Ainoastaan yhdessä kuvista (kuva 10) on kameran liikettä, kun paikallaan oleva kuvaaja seuraa kameralla kohteen liikettä sen tullessa kameran viereen poseeraamaan kuvaan. Pääasiassa kaitafilmiin kuvatut kuvat ovat kuitenkin paikallaan kuvattu vähän liikkuvasta kohteista niin, ettei kamerakaan liiku kuvattaessa. Vaikutelma on siis sekä tarkkaileva että pysähtynyt.

90-luvulla mini-DV:lle kuvatun kotivideon kuvassa (kuva 7) kamera puolestaan liikkuu monilla eri tavoilla. Kuvaaja liikkuu kameran kanssa tilassa kuvattavien kohteiden liikkeiden mukaan ja vaihtaa kuvakulmaa sekä etäisyyttä tilanteen muuttuessa. Kuvaaja myös juttelee kuvauksen kohteille ja on voimakkaasti vuorovaikutuksessa näiden kanssa.

Kaitafilmiin kuvatut kuvat (kuva 8, kuva 9 ja kuva 10) antavat sellaisen vaikutelman, että niillä halutaan tallentaa normaalia elämää ja ympäröivää todellisuutta sellaisena kuin se on siihen enempää vaikuttamatta, kuin valokuvaten nopeita hetkiä. 90-luvun kotivideolle kuvatusta kuvasta (kuva 10) välittyy mielestäni puolestaan sellainen vaikutelma, että kuvalla halutaan tallentaa normaalia elämää enemmän niiden henkilöiden näkökulmasta ja perspektiivistä, joita kameralla kuvataan. Kuva antaa mielestäni sellaisen vaikutelman, että sillä halutaan päästä enemmän sisään siihen toimintaan, jota kuvassa kuvataan, menemällä lähemmäs ja olemalla samalla myös enemmän mukana toiminnassa.

4.3 Analyysin yhteenveto

60-luvulla ja 90-luvulla kuvatut kotielokuvat eivät tunnu suurimmilta osin eroavan lapsia kuvatessa kuvakerronnaltaan toisistaan. Pääasiassa molempien aikakausien kotielokuvissa tunnutaan käytettävän samoissa suhteissa erilaisia kuvakokoja ja kuvakulmia. Samanlaisten kuvakerronnan keinojen käyttö antaa molemmista myös monesti samanlaisia vaikutelmia. Isossa osassa kuvia sekä 60-luvun että 90-luvun

kotielokuvissa tuntuukin siltä, että kuvaajan pyrkimyksenä on tallentaa lasten elämää ja kasvua sivustakatsojana, mutta myös läheisenä ihmisenä, jolla on perheenjäsenyyteen liittyvää vaikutusta kuvattavan lapsen elämään.

Rinnakkain molempien aikakausien kotielokuvia tarkasteltaessa 90-luvun kotivideoista nousee kuitenkin esiin muutamia sellaisia kuvia, joissa kuvakerronta tuntuu kuitenkin olevan erilaista kuin 60-luvun kotifilmeissä yleensä. 90-luvun kotivideoissa huomaa useasti kameraa käytetyn paljon vapaammin kuin 60-luvun kotifilmeissä. Kuvaaja on liikkunut kameran kanssa ja kuvannut keskellä kuvattavaa tilannetta paikoin jopa ollen osa kuvattua toimintaa. Tällöin kuvan välittämä vaikutelma antaa mielestäni enemmän sellaisen kuvan, että katsojakin pääsee lähemmäs toimintaa ja sitä tunnelmaa, mikä kuvaustilanteessakin on ollut.

60-luvun kotifilmien kuvakerronnassa tuntuukin olevan vielä jälkiä ajasta, jolloin ainoa käytettävissä oleva kamera oli valokuvakamera. Vaikka kuvaaja monesti tekeekin kamerallaan erilaisia liikkeitä ja kuvaa kohdettaan eri etäisyyksiltä, kuvat tuntuvat silti monesti hyvin staattisilta. Tuntuu siis siltä, että kuvaaja olisi katsonut maailmaa kamerallaan kuin valokuvaten käyttäen elokuvan ominaisuuksista lähinnä panorointia, tilitausta ja zoomausta.

Mielestäni voin siis käyttämäni aineiston pohjalta ja osalta todesta, että kotielokuvan kuvakerronnassa on nähtävissä aikakausien välisiä eroja. Suurimmat erot näkyvät mielestäni kuvan aktiivisuus-passiivisuus-akselilla, mikä vaikuttaa näkökulmaan ja kuvasta välittyvään vaikutelmaan. Eroavaisuuksien lisäksi kuvakerronnassa on nähtävillä myös monin paikoin paljon yhtäläisyyksiä. Esimerkiksi hetkien elokuvan muotoon tallentamisen syyt eivät tunnu erityisesti muuttuneen vaan molempina aikakausina kuvauksen lähtökohdat tuntuvat olevan samanlaiset.

5 Pohdinta

Tässä opinnäytetyössä kävi ilmi, että lähtökohtaisesti jo kotielokuvan genreä on vaikea määritellä yksiselitteisesti. Genremääritelmä tuntuukin riippuvan paljon näkökulmasta ja siitä, mitä osa-aluetta kotielokuvassa tai kotielokuvan kuvaamisessa lähdemme tarkastelemaan. Tässä opinnäytetyössä määrittelin kotielokuvan genren Seija Ulkuniemen kotivalokuvausta tutkivassa väitöskirjassa käytetyn määritelmän mukaan

kokonaisvaltaisena kansankulttuurisena ilmiönä, johon vaikuttavat sekä kuvaajan ulkoiset että sisäiset tekijät, mutta jonka lähtökohtana on kuvaajan sisäinen motivaatio hetken tallentamiseen.

Lähdin siis tutkimaan kotielokuvan kuvakerronnan keinojen muutosta kotivalokuvauksen lähtökohdista. Lisäksi avasin kotivalokuvauksen genren muutoksen ja kuvakerrontaan sekä kotielokuvan näkökulmaan liittyviä käsitteitä.

Tutkittavana aineostona käytin oman perheeni kotielokuvia kahdelta eri aikakaudelta 1960-luvulta isäni lapsuudesta ja 1990-luvulta omasta lapsuudestani. Opinnäytetyöni analyysin lähtökohtana käytin Janne Seppäsen esimerkin opastamana hänen käyttämänsä kvantitatiivista metodia sekä Anita Saaranen-Kemppaisen ja Anna Puusniekan teoksen kvalitatiivisia metodeja kuvien analysointiin ja tulkitsemiseen.

Valitsin perheeni kotielokuvista yhteensä 110 kuvaa, joissa kuvauksen pääasiallisena kohteena oli lapsi. Purin Seppäsen tutkimusmetodia käyttäen kuvat koodausyksiköihin, joille määritin kuvan sisällöstä riippuen muuttujien arvon. Analysoin aineistosta saamiani tuloksia ja valitsin 110 kuvasta vielä 4 mini-DV:lle ja 6 kaitafilmiä kuvattua kuvaa, jotka mielestäni parhaiten kuvasivat määrällisestä analyysistä saamiani tuloksia. Lopulta pyrin vielä laadullisesti analysoimaan valitsemani kuvat ja näin myös konkretisoimaan kokonaisuudestaan analyysistäni saamani tulokset.

Tässä opinnäytetyössä analysoimani aineiston perusteella voin mielestäni todeta, että kahden eri aikakauden kotielokuvissa on eroavaisuuksia kuvakerronnan keinojen käytössä lapsia kuvattaessa. Parhaiten ero näkyy analyysin tuloksien perusteella kuvaajan liikkumisessa monipuolisemmin tilassa kuvaushetken aikana, mikä monipuolistaa kuvakerrontaa hieman 90-luvulla kuvatuissa kotivideoissa verrattuna 60-luvun kotifilmeihin.

Opinnäytteeni tutkimustulos ei kuitenkaan välttämättä kerro eroavaisuuksista näiden kahden eri aikakauden välisissä kotielokuvissa yleisesti tai kokonaisvaltaisesti, sillä käyttämäni aineisto koostuu kuitenkin vain oman perheeni piirissä kuvatuista kotielokuvista. Aineisto onkin huomattavan pieni ja sen tarkastelu ja analysointi sekä analyysin tulokset sopivatkin pääasiassa kertomaan vain oman perheeni kotielokuvista ja niiden kuvakerronnan keinojen muutoksesta.

Aineiston pienuuden lisäksi tuloksen yleistettävyydelle ongelmallista on, että tarkastelen opinnäytetyössäni lähinnä pelkästään kotielokuvien kuvakerronnan keinoja kuvan ja lähinnä sen ulkoisten elementtien kautta. En esimerkiksi ota erityisesti huomioon ääntä, joka 90-luvulla kuvatuissa kotivideoissa on mukana ja vaikuttaa

epäilemättä paljonkin siihen, millaista kuvaa kuvataan. Lisäksi olen jättänyt lähes täysin pois myös pohdinnan siitä, mitkä tekijät ovat mahdollisesti vaikuttaneet tähän muutokseen.

Sivumennen olen jo maininnut formaattiin ja tekniikkaan liittyviä seikkoja, jotka ovat osaltaan voineet vaikuttaa siihen, millaisia kuvakerronnan keinoja on voitu käyttää. Verrattain helpommin ja nopeammin käytettävälle mini-DV:lle kuvaavalla kameralla ymmärtää helposti otetun esimerkiksi pidempiä kuvia kuin kaitafilmikameralla, jonka lataaminen on mahdollisesti kestänyt kauemmin ja josta lopullisen kuvan katseluunkin saaminen on vienyt huomattavasti enemmän aikaa. Laitteissa on myös saattanut olla pieni painoero, joka on tehnyt Mini-DV:lle kuvaamisesta vieläkin helpompaa. Lisäksi kameroiden ja lopullisen formaatin herkkyyden eroilla on epäilemättä ollut vaikutusta siihen, että 60-luvun kotifilmejä ei ole kuvattu niin paljon sisätiloissa kuin 90-luvun kotivideoita.

Voi kuitenkin olla, että vaikka analyysini pohjaakin pieneen aineistoon eikä ole niin kokonaisvaltainen ja sitä myöden myöskään yleistettävissä, sen tulokset silti kertovat jotain aitoa ja todellista yleisesti kotielokuvien kuvakerronnan muutoksesta. Kun kamerat tekniikan myötä pienenevät ja markkinoille tulee yhä erilaisempia kameroita aina 360 astetta kuvaaviin kameroihin, niillä kuvattavan elokuvan näkökulmaan tulee automaattisesti muutos. Yhä pienempiä kameroita on helpompi ottaa mukaan mitä erilaisempiin tilanteisiin, jopa veden alle tai taivaalta hypättäessä. Käsitys siitä, mitä ja minkälaista kuvaaminen on, tuntuu siis ylipäätään muuttuneen, eikä esimerkiksi enää olla niin kiinni 1900-luvun alkupuolen tekniikankin vaatimassa staattisessa kuvaamisessa.

Opinnäytetyöni on myös siinä mielessä rajallinen, että analysoimani aineisto on pääasiassa vain 1960- ja 1990-lvulta, eikä siitä näin ollen voida päätellä paljoakaan siitä, millaisia kotielokuvat ovat nykyään. Voidaan kuitenkin olettaa, että esimerkiksi yksityisen ja julkisen raja on hämärtynyt 60- ja 90-luvulta tähän päivään tultaessa. Television tosi-tv-ohjelmissa näkee yhä useammin kuvaa, jonka ohjelmaan osallistunut henkilö on kuvannut yksityisissä oloissa joko itsekseen tai perheen ollessa läsnä selvästi asiaan tarkoitettulla pienemmällä ja helppokäyttöisellä kameralla. Esimerkkejä tästä ovat vaikkapa Iholla- tai Fitnesspäiväkirjat-ohjelmat. Kodin piirissä ja sukulaisten ja läheisten kesken kuvattuja videoita saatetaan yhä helpommin jakaa kavereiden nähtäväksi internetissä. GoPro-actionkameramerkki mainostaa kameroitaan nimenomaan sellaisilla videoilla, jotka on kuvattu kodin piirissä perheen kesken.

Tuntuu siis kuitenkin selvältä, että jonkinlainen muutos kotielokuvankin kuvakerronnan keinoissa ja näkökulmassa on tapahtunut. Mielestäni vaikuttaa myös siltä, että muutokseen ovat vaikuttaneet sekä tekniikan kehitys että kuvaamisen konventiot ja näkökulmat siitä, miten hetkiä voi kameralla tallentaa.

Tämä opinnäytetyö tarjoaakin mielestäni hyvän kurkistuksen aiheeseen ja antaa samalla jonkinlaista pohjaa siltä varalta, että aihetta tutkitaan jatkossa myös enemmän. Vaikka aineistoni ei siis välttämättä olekaan erityisen hyvin yleistettävissä, se voi antaa myöhemmälle tutkimukselle yhden näkökulman käsitelystä aiheesta ja toimia jatkossa osana isompaa kokonaisuutta.

Lähteet

Altman, Rick 1999. Film/Genre. London, British Film Institute

Bordwell, David & Thompson, Kristin 2008. Film Art. An Introduction. Eighth Edition. New York, Mc Graw-Hill Companies.

Chalfen, Richard 1987. Snapshot Version of Life. Ohio, Bowling Green State University Popular Press.

Grundberg, Andy 1992. The Snapshot Comes of Age. Teoksessa Flesh & Blood. Photographers' Images of Their Own Families. Manchester, Cornerhouse.

Lundström, Jan-Erik 1989. The Histories of Photography. A Look at the State-of-Art of the History of Photography. Katalog 2

Pirilä, Kari ja Kivi, Erkki 2005. Otos. Elävä kuva – elävä ääni. Ensimmäinen osa. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä. Like.

Ulkuniemi, Seija 2005. Valotetut elämät. Perhevalokuvan lajityyppiä pohtivat tilateokset dialogissa katsojan kanssa. Akateeminen väitöskirja. Lapin yliopisto.
<http://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=4bfa3c0e-52c4-4763-8375-178a941470ab>

Saaranen-Kauppinen, Anita ja Puusniekka, Anna 2009 - 2012. Menetelmäopetuksen tietovaranto. KvaliMOTV. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Tampereen yliopisto. Tampere, Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
http://www.fsd.uta.fi/fi/julkaisut/motv_pdf/KvaliMOTV.pdf

Seppänen, Janne 2005. Visuaalinen kulttuuri. Teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle. Otavan Kirjapaino Oy, Tampere. Vastapaino.

Tenhunen, Talvikki 2013. Perhefilmien näkyvä ja näkymätön. Onnen esittämisen käytännöt kaitafilmissä. Tutkielma. Tampereen ammattikorkeakoulu.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/57800/Tenhunen_Talvikki.pdf?sequence=1

Ward, Peter 2003. Picture Composition for Film and Television. Second Edition. Oxford, Focal Press.

Williams, Val 1991. Carefully Creating an Idyll: Vanessa Bell and Snapshot Photography 1907 - 46. Teoksessa Family Snaps: The Meaning of Domestic Photography. London, Virago Press.

Liitteet

Harkinnanvaraisen näytteen muuttujien arvot kotielokuissa

Kuvakoot:

ekl - erikoislähikuva
lk - lähikuva
plk - puolilähikuva
pk - puolikuva
lpk - laaja puolikuva
kk - kokokuva
lkk - laaja kokokuva
yk - yleiskuva

Kameran liikkeet:

tilt - vertikaalinen liike
pan - horisontaalinen liike
zoom - kameran polttovälin muutos +/-
ajo - kameran liike tilassa

	Kaitafilmiakooste	miniDV-kooste	ero
	1960-luku	1990-luku	
kuvia	55	55	0
kesto/ t:m:s	0:03:49	1:13:11	1:09:22
kesto/ kuva	0:00:04	0:01:20	0:01:16

kuvakoko	kameran liike	kameran kulma	objekti	toiminta	tilanne
(ekl, lk, plk, pk, lpk, kk, lkk, yk)	(tilt, pan, zoom, ajo, ei mitään [-])	(yläkulma, alakulma, katseen tasolta)	(kuka tai mitä kuvassa)	(mitä tekee)	(missä tilanteessa)

Kaitafilmiakooste

1	kk	-	katseen tasolta	Raine	poseeraa	kotipihassa
2	kk	-	katseen tasolta	Raine	poseeraa/ tanssii	kotipihassa
3	pk	-	pieni yläkulma	Rauno, Reijo, Raine	katsoo purkkiin	kotipihassa
4	lpk - kk	zoom	pieni yläkulma	Rauno, Reijo, Raine	katsoo purkkiin/ Raine poseeraa	kotipihassa
5	kk - plk	zoom	pieni yläkulma	Rauno, Reijo, Raine	poseeraa	kotipihassa
6	plk - lpk	zoom	pieni yläkulma	Reijo, koiranpentu	istuu	kotipihassa
7	lpk	pan	pieni yläkulma	Rauno	kävelee leluun kanssa	kotipihassa
8	pk - kk	zoom	pieni yläkulma	Rauno	leikkii lellulla	kotipihassa
9	kk - pk	zoom	pieni yläkulma	Rauno, koira, Mamma	paijaa koiraa	kotipihassa
10	pk - kk	zoom	pieni yläkulma	Rauno, koira	paijaa koiraa	kotipihassa
11	lpk - plk	zoom	pieni yläkulma	Rauno	leikkii	kotipihassa
12	plk	tilt	pieni yläkulma	Reijo, Rauno	ohjaa Raunoa	kotipihassa
13	plk - kk	zoom	pieni yläkulma	Reijo, Rauno	poseeraa, vilkuttaa	kotipihassa
14	kk - plk	tilt	pieni yläkulma	Rauno, Reijo	Rauno juoksee kameran luo	kotipihassa
15	kk	pan	pieni yläkulma	Rauno, koira	makaa pihakeinussa	kotipihassa
16	kk	-	pieni yläkulma	Rauno, koira	istuu pihakeinussa	kotipihassa
17	kk - plk	zoom	pieni yläkulma	Rauno, koira	puuhaa pihakeinussa	kotipihassa
18	plk - kk	zoom	pieni yläkulma	Rauno, koira	puuhaa pihakeinussa	kotipihassa
19	kk - plk	zoom	pieni yläkulma	Rauno, koira	laskeutuu pihakeinusta	kotipihassa
20	plk - kk	zoom	pieni yläkulma	Rauno, koira	kävelee kohti kameraa	kotipihassa
21	lpk	-	pieni alakulma	Pappa	haravoi	kotipihassa
22	lkk	pan	katseen tasolta	Rauno, koira, Pappa	vetää lehtikoria	kotipihassa
23	kk	tilt - pan	katseen tasolta	Pappa, Rauno, koira	nostaa lehdet kottikärryyn	kotipihassa
24	kk	pan	katseen tasolta	Rauno, Pappa	auttaa lehtien keräämisessä	kotipihassa
25	yk	pan	katseen tasolta	Rauno, Pappa	auttaa lehtien keräämisessä	kotipihassa
26	yk - lkk	pan - zoom	katseen tasolta	Rauno	auttaa lehtien keräämisessä	kotipihassa
27	kk	-	pieni yläkulma	Rauno, Pappa	kaatuu auttaessaan lehtien kanssa	kotipihassa
28	kk	-	katseen tasolta	Rauno, Pappa	Rauno asetetaan kottikärryyn	kotipihassa
29	kk	pan - zoom	katseen tasolta	Rauno, Pappa	Raunoa työnnetään kottikärryssä	kotipihassa
30	lpk	pan	pieni alakulma	Rauno, Pappa	Raunoa työnnetään kottikärryssä	kotipihassa
31	lk	-	pieni yläkulma	lelu	kelluu tynnyrissä	kotipihassa
32	kk	-	katseen tasolta	koira, Mamma	koira menee Mamman luo	kotipihassa
33	kk	-	katseen tasolta	koira, Mamma	koira menee Mamman luo	kotipihassa
34	lpk - lk	zoom	pieni yläkulma	Rauno, Mamma, keitin	Mamma laittaa ruokaa, Rauno katsoo	kotipihassa
35	kk - lkk	-	pieni yläkulma	Rauno, Mamma	Rauno menee Mamman luo	kotipihassa
36	lkk - kk	-	pieni yläkulma	Rauno	juoksee kameraa kohti	kotipihassa
37	kk	-	pieni yläkulma	Rauno	poseeraa	kotipihassa
38	lkk	-	katseen tasolta	Rauno	poseeraa puun alla	kotipihassa
39	lkk	-	katseen tasolta	Rauno	pudottaa lunta puusta	kotipihassa
40	lkk	-	pieni yläkulma	Rauno	pudottaa lunta puusta	kotipihassa
41	lkk	-	pieni alakulma	Rauno	pudottaa lunta puusta	kotipihassa
42	lkk	-	pieni alakulma	Rauno	pudottaa lunta puusta	kotipihassa
43	lkk	-	katseen tasolta	Rauno, koira	kaivaa lunta	kotipihassa
44	kk	-	katseen tasolta	Rauno, koira	heittää lunta koiran päälle	kotipihassa

45 lkk	pan	pieni alakulma	Rauno	ajaa autolla pihaan	kotipihassa
46 yk	-	katseen tasolta	Rauno, Mamma	pyöri leikkilaitteessa	puistossa
47 lpk	tilt	suuri alakulma	Rauno, Mamma	kiipeää telineessä	puistossa
48 lpk - plk	zoom	suuri alakulma	Rauno	kiipeää telineessä	puistossa
49 lk	-	katseen tasolta	Rauno	kiipeää telineessä	puistossa
50 pk	-	katseen tasolta	Rauno	kiipeää telineessä	puistossa
51 lkk - lpk	pan	katseen tasolta	Rauno	kävelee kohti kameraa pyörän kanssa	puistossa
52 kk	-	katseen tasolta	Rauno	pyörän kanssa	puistossa
53 kk	-	katseen tasolta	Rauno	pyörän kanssa	puistossa
54 plk	-	katseen tasolta	Rauno	pyörän kanssa	puistossa
55 kk	pan	katseen tasolta	Rauno	ajaa pyörää	puistossa

mini-DV-kooste

1 kk - lk - plk	tilt	suuri yläkulma	Jaakko	leikkii lelulla	kotona
2 kk - lpk - lk	pan - tilt	suuri yläkulma - katseen tasolta	Jaakko, Iskä	menee iskän luo ja kävelee kameran luo	kotona
3 kk - plk - lpk	zoom - ajo - tilt	pieni yläkulma	Jaakko, Iskä	Leikkii Iskän kanssa ilmapallolla	kotona
4 kk - kk - pk	tilt	suuri yläkulma	Jaakko, Äiti	katsoo uunia ja kävelee kameran luo	kotona
5 pk - kk - plk	tilt - zoom	suuri yläkulma	Jaakko, Äiti	kävelee Äidin luo ja pureskelee harjaa	kotona
6 lkk - lpk - kk	ajo - zoom	suuri yläkulma - katseen tasolta	Jaakko	konttaa liukumäelle	kotipihassa
7 lpk - kk - yk	ajo - pan	pieni yläkulma - katseen tasolta	Jaakko, Iskä	laskee liukumäkeä ja kävelee pois	kotipihassa
8 lkk - kk - kk	zoom	suuri yläkulma	Jaakko	vilkuttaa Iskälle ja leikkii jääkiekolla	kotipihassa
9 lkk - kk - lkk	zoom	katseen tasolta - suuri yläkulma	Jaakko	leikkii kiekon ja mailan kanssa	kotipihassa
10 lkk - lpk - plk	tilt	katseen tasolta - pieni alakulma	Jaakko	leikkii mailalla	kotipihassa
11 lkk - yk - lkk	pan	katseen tasolta	Jaakko	katsoo lumiukkoa	kotipihassa
12 yk	-	pieni yläkulma	Jaakko	katsoo lumiukkoa	kotipihassa
13 kk - yk - lpk	pan - zoom	suuri yläkulma	Jaakko	kasaa lunta autoleluun ja hakee lapion	kotipihassa
14 yk	pan	pieni yläkulma	Norppatien koti	takapihan maisemaa	kotipihassa
15 yk - lkk - yk	zoom	pieni yläkulma	Jaakko	kasaa lunta autoleluun	kotipihassa
16 lkk - kk - lpk	pan - tilt	suuri yläkulma	Jaakko	vetää autoa perässään	kotipihassa
17 kk - pk - lk	pan - tilt	katseen tasolta	Tuomas, Jaakko	istuu hoitotuolissa ja Jaakko juttelee	kotona
18 pk	tilt	katseen tasolta	Jaakko	juttelee kameralle ja nousee seisomaan	kotona
19 yk - lkk - kk	zoom	pieni yläkulma	Jaakko	leikkii yksin huoneessa	kotona
20 kk - lpk - kk	tilt - pan	suuri yläkulma - pieni yläkulma	Jaakko, Tuomas	kylpemässä	kotona
21 kk	pan - tilt	katseen tasolta	Tuomas	penkoo vaatekoria ja kaatuu	kotona
22 kk - pk - lk	tilt	katseen tasolta	Tuomas	leikkii vaatteilla ja tulee kameran luo	kotona
23 kk	-	suuri yläkulma	Tuomas, Jaakko	konttaa lattialla	kotona
24 lkk - kk	-	suuri yläkulma	Tuomas, Jaakko	leikkii majaleikkiä huoneessa, itkee	kotona
25 kk - lkk	-	katseen tasolta	Tuomas	harjoittelee kävelyä tuoleja vasten	kotona
26 lpk - kk	-	katseen tasolta	Jaakko, Tuomas	makoilee yhdessä lattialla	kotona
27 kk - pk - kk	zoom - pan - tilt	suuri yläkulma - katseen tasolta	Jaakko, Tuomas	pärryttää vatsaa ja menee leikkimään	kotona
28 kk	-	pieni alakulma	Jaakko, Tuomas	katsoo telkkaria ja selostaa	kotona
29 kk - yk - lk	pan - tilt	katseen tasolta	Jaakko, Tuomas	juttelee kameralle ja tulee kameran luo	kotona
30 lkk - lpk - lkk	zoom - pan	pieni yläkulma	Tuomas, Jaakko	harjoittelee kävelyä ja menee mullalle	kotona
31 lkk - kk - lpk	tilt - ajo	suuri yläkulma	Jaakko, Tuomas	leikkii moottoripyörähiiriä	kotona
32 kk - lkk	-	katseen tasolta	Tuomas, Jaakko	menee mullalle	kotona
33 lkk - kk	pan - tilt	suuri yläkulma	Tuomas	menee mullalle	kotona
34 kk - pk - lk	pan - tilt	katseen tasolta - pieni yläkulma	Jaakko, Tuomas	juttelee kameralle ja menee mullalle	kotona
35 kk - lpk	pan - tilt	suuri yläkulma - katseen tasolta	Tuomas, Jaakko	menossa kylpyhuoneeseen	kotona
36 lpk - kk	-	katseen tasolta	Tuomas, Jaakko	juttelee kameralle vaatehuoneessa	kotona
37 lpk - plk	pan	katseen tasolta	Tuomas, Jaakko	matkalla kylpyhuoneeseen	kotona
38 kk	-	suuri yläkulma	Tuomas	menossa pesuvadille	kotona
39 kk - lpk - kk	zoom	suuri yläkulma - katseen tasolta	Tuomas, Jaakko	leikkii kumiveneellä	kotona
40 kk	-	katseen tasolta	Tuomas	syö cd-levyä	kotona
41 pk - lk - kk	ajo - tilt - ajo	pieni yläkulma	Jaakko	piirtää ja juttelee kameralle	kotona
42 kk - lpk - pk	tilt - pan	suuri yläkulma - pieni yläkulma	Tuomas	syö cd-levyä ja menee mullalle	kotona
43 pk	-	katseen tasolta	Jaakko	sanoo jouluterveiset mammalle	kotona
44 kk	-	pieni yläkulma	Jaakko, Tuomas, Iskä, Äiti	riehuu sängyssä	kotona
45 yk - pk - kk	zoom - tilt - pan	suuri yläkulma	Tuomas, Jaakko	leikkii automatolla	kotona
46 lpk - kk - yk	zoom - ajo - pan	suuri yläkulma	Tuomas, Jaakko	leikkii lumikasassa	kotipihassa
47 yk - kk - lkk	zoom	suuri yläkulma	Tuomas, Jaakko	leikkii lumikasassa	kotipihassa
48 lkk	-	pieni yläkulma	Tuomas	harjoittelee kävelyä sohvatyynyjen vieressä	kotona
49 kk - lkk - pk	zoom	suuri yläkulma	Tuomas	menee mullalle	kotona
50 kk - lk - lkk	pan	katseen tasolta	Tuomas, Jaakko, Mamma	harjoittelee kävelyä ja lukee lehteä	kotona
51 kk - yk - lkk	zoom	pieni yläkulma	Äiti, Jaakko, Tuomas	leikkii lumikasassa	kotipihassa
52 lpk - pk - lpk	zoom	katseen tasolta	Tuomas, Iskä	harjoittelee syömistä	kotona
53 kk	-	suuri yläkulma	Tuomas, Jaakko, Iskä	harjoittelee kävelyä	kotona
54 kk	-	suuri yläkulma	Tuomas, Jaakko, Iskä	pukee ulkovaatteita	kotona
55 lkk - kk	pan	katseen tasolta	Tuomas, Jaakko, Iskä	kävelee ensimmäisiä kertoja	kotona